

Determinantne motivacije za roditeljstvo kod žena mlađe odrasle dobi

Petrović, Matea

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Croatian Studies / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet hrvatskih studija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:111:665771>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-03**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University of Zagreb, Centre for Croatian Studies](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA

Matea Petrović

**DETERMINANTE MOTIVACIJE ZA
RODITELJSTVO KOD ŽENA MLAĐE
ODRASLE DOBI**

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA
ODSJEK ZA PSIHOLOGIJU

Matea Petrović

**DETERMINANTE MOTIVACIJE ZA
RODITELJSTVO KOD ŽENA MLAĐE
ODRASLE DOBI**

DIPLOMSKI RAD

Mentor: izv. prof. dr. sc. Dario Vučenović
Sumentor: Katarina Jelić, mag.psych

Zagreb, 2024.

Determinante motivacije za roditeljstvo kod žena mlade odrasle dobi

Sažetak

U suvremenom društvu dolazi do brojnih demografskih promjena poput manje stope fertiliteta, povećanja starosti majke pri porodu i obitelji koje nemaju djecu. Navedene promjene najčešće se promatraju iz društvene perspektive, dok se zanemaruju individualne razlike koje pridonose donošenju odluka o imanju djece. Zato je cilj ovog istraživanja ispitati ulogu nekih psihološki varijabli, s naglaskom na privrženost i emocionalnu inteligenciju, u motivaciji za roditeljstvo na uzorku hrvatskih studentica. U online istraživanju sudjelovalo je 234 studentice Sveučilišta u Zagrebu koje su ispunjavale upitnike i skale o sociodemografskim podacima, religioznosti, privrženosti odraslih u bliskim odnosima, emocionalnim kompetencijama i želji za rađanje djece. Statističkim analizama utvrđeno je kako studentice imaju umjerenu razinu pozitivne i negativne motivacije za roditeljstvo te kako su navedene motivacije jednako izražene. Pozitivna motivacija za roditeljstvom pozitivno je povezana s religioznosti te je dobivena vrlo niska korelacija s emocionalnom inteligencijom i sposobnosti uočavanja i razumijevanja emocija. Negativna motivacija za roditeljstvo pozitivno je povezana s dimenzijom anksioznosti, a negativno povezana je s religioznosti, emocionalnom inteligencijom i sposobnostima uočavanja i razumijevanja emocija, izražavanja i imenovanja emocija te regulacijom i upravljanjem emocijama. Značajni prediktori i pozitivne i negativne motivacije za roditeljstvo pokazali su se jedino religioznost i sposobnost regulacije i upravljanja emocijama. Većina studentica želi imati dvoje djece, ali podržavaju odluku drugih žena da nemaju djecu. Smatraju kako je idealna dob za rađanje prvog djeteta u rasponu od 25 i 29 godina. Demografske mjere koje su prepoznale kao najvažnije su osiguravanje zdravstvene zaštite majke i djeteta, subvencioniranje stambenog kredita ili podstanarstva te mjeru poticanja očeva da se aktivnije uključe u skrb o dojenčadi.

Ključne riječi: motivacija za roditeljstvo, privrženost, emocionalna inteligencija, religioznost

Abstract

In modern society, numerous demographic changes are occurring such as lower fertility rates, an increase in the age of mothers at childbirth, and bigger number of families without children. These changes are most often viewed from a social perspective, while individual differences that contribute to decisions about having children are overlooked. Therefore, the aim of this research is to examine the role of certain psychological variables, with an emphasis on attachment and emotional intelligence in the motivation for parenthood among a sample of Croatian female students. A total of 234 female students from the University of Zagreb participated in an online survey, completing questionnaires and scales on sociodemographic data, religiosity, adult attachment in close relationships, emotional competencies, and the desire to have children. Statistical analyses revealed that the students had a moderate level of both positive and negative motivation for parenthood, with these motivations being equally expressed. Positive motivation for parenthood was positively correlated with religiosity and a very low correlation was found with emotional intelligence and the ability to perceive and understand emotions. Negative motivation for parenthood was positively correlated with the dimension of anxiety and negatively correlated with religiosity, emotional intelligence, the ability to perceive and understand emotions, the expression and naming emotions and the regulation and management of emotions. Significant predictors of both positive and negative motivation for parenthood were found to be religiosity and the ability to regulate and manage emotions. Most of the students expressed a desire to have two children, but supported the decision of other women not to have children. They considered the ideal age for having a first child to be between 25 and 29 years. The demographic measures they identified as most important included ensuring healthcare for mother and child, subsidizing housing loans or rent and encouraging fathers to become more actively involved in the care of infants.

Keywords: childbearing motivation, attachment, emotional intelligence, religiosity

Sadržaj

1. Uvod	2
1.1 Teorije motivacije za roditeljstvo	2
1.1.1. Motivacija za roditeljstvo	2
1.1.2. Vrijednost djeteta za roditelje	3
1.1.3. Teorija planiranog ponašanja	4
1.1.4. Model osobina-želja-namjera-ponašanje.....	6
1.2. Privrženost	7
1.2.1. Privrženost u ranoj dobi	7
1.2.2. Privrženost u odrasloj dobi.....	8
1.2.3. Privrženost i želja za rađanjem djece	9
1.3. Emocionalna inteligencija	9
1.3.1. Emocionalna inteligencija i motivacija za roditeljstvo	11
1.4. Varijable povezane s motivacijom za roditeljstvo	11
2. Cilj i problemi	12
3. Metoda	13
3.1 Sudionici	13
3.2. Instrumenti	14
3.3. Postupak	16
4. Rezultati	17
4.1. Rezultati deskriptivne statistike	17
4.2. Povezanost između pozitivne i negativne motivacije za roditeljstvo s dimenzijama privrženosti, emocionalnom inteligencijom i religioznosti.....	18
4.3. Multipla linearna regresijska analiza s pozitivnom i negativnom motivacijom za roditeljstvom kao kriterijima.....	20
4.4. Namjere studentica vezane uz rađanje djece i njihov socijalni kontekst	22
5. Rasprava	24
5.1. Ograničenja i doprinosi istraživanja te implikacije za buduća istraživanja	27
6. Zaključak.....	28
7. Literatura.....	30
8. Prilozi	35
Prilog 1.....	35

1. Uvod

Socijalne i ekonomske promjene u suvremenom društvu dovele su određenih promjena u odnosu društva i pojedinca prema roditeljstvu i obitelji. Suvremene obitelji imaju manji broj članova, povećava se broj samohranih majki te žene sve kasnije rađaju prvo dijete. Nadalje, žene sve češće kombiniraju majčinstvo s punim radnim vremenom (Polianova, 2018). Takvi trendovi prisutni su u cijelom zapadnom svijetu kao i u Hrvatskoj. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku prosječna starost majke pri prvom porodu iznosi 29,6 godina dok su žene prije 50 godina prvo dijete rađale s prosječno 22,6 godina. Prosječna starost majke pri porodu iznosi 31,3 godine te je najveći broj majki rodilo u tridesetima. Većina majki, čak 87,9% svojim radom zarađuju za život ili aktivno traže prvo ili ponovno zaposlenje. Najzastupljenije su obitelji koje imaju jedno maloljetno dijete (27,11%), a najmanje zastupljene su obitelji koje imaju četvero djece ili više (2,72 %). Navedene promjene neki su od razloga niske stope fertiliteta koja iznosi 1,58 i blizu je prosjeka Europske unije od 1,53 (DZS, 2023).

U ekonomski razvijenim državama, roditeljstvo se smatra posljedicom osobne odluke. Iako demografski trendovi pokazuju kako se rađa sve manje djece, većina ljudi želi imati djecu. U Europi većina žena izvještava kako želi imati dvoje djece, odnosno ideal obitelji s dva djeteta desetljećima se održava u Europi (Sobotka i Beaujouan, 2014). Na broj rođene djece utječe veliki broj čimbenika koji uključuju biološke, psihološke, socijalne, ekonomske, kulturalne i političke faktore. Stoga je potreban interdisciplinarni pristup u istraživanjima plodnosti (Huinink, 2015). Demografska istraživanja fokusiraju se na promjene fertiliteta na populacijskoj razini i socio-demografskim čimbenicima koji su povezani s tim promjenama dok se sociološka istraživanja najčešće bave društvenim promjenama koje su povezane s obiteljima i roditeljstvom, poput društvenih normi i socijalne strukture društva (Bernardi i Klarner, 2014). Psihološkim pristupom istražuju se individualne razlike koje objašnjavaju mehanizme u pozadini fertilitetnih ponašanja te se razvijaju teorije motivacije za roditeljstvo.

1.1 Teorije motivacije za roditeljstvo

1.1.1. Motivacija za roditeljstvo

Istraživački interes za motivaciju za roditeljstvo počeo se razvijati u drugoj polovici 20. stoljeća kada se kreću razvijati teorijski koncepti koji pokušavaju objasniti pokretačke sile u pozadini odluke za rađanjem djece. Psihološke teorije postavljaju teorijske okvire prema kojima se motivacija za roditeljstvo najčešće smatra posljedicom procjene pojedinca o mogućim posljedicama imanja ili nemanja djece (Miller, 1995). Teorijski okviri pristupaju

odlukama vezanim uz reprodukciju na različite načine mjereći pozitivnu i negativnu motivaciju, namjeru za rađanje djece, željeni broj djece, vremenski period u kojem osoba planira postati roditelj i načine na koje sprječava trudnoću (McAllister i sur., 2016). Donošenje tih odluka objašnjavaju kroz brojne teorijske okvire od kojih će se prikazati oni relevantni za ovo istraživanje.

1.1.2. Vrijednost djeteta za roditelje

Jedan od prvi većih doprinosa mjerenju i definiranju motivacije za roditeljstvo ostvario je Rabin (1965). Kako bi kategorizirao motivaciju za roditeljstvo konstruirao je upitnik kojim je pokušao utvrditi roditeljska očekivanja od djece i potrebe koje će im djeca zadovoljiti. Utvrdio je četiri kategorije motivacije za roditeljstvo, odnosno vrijednosti djeteta za roditelje: altruističku, fatalističku, narcističku i instrumentalnu. Altruistička motivacija se odnosi na nesebičnu motivaciju, sklonost i brigu prema djeci te potrebu da se djeca zaštite i njeguju. Fatalistička motivacija podrazumijeva da je ljudska sudbina da se razmnožava i produžava vrsta. Narcistička motivacija obuhvaća očekivanja da će dijete doprinijeti roditeljevom statusu i dokazati njegovu muškost ili ženstvenost. Instrumentalna motivacija odnosi se na shvaćanje djeteta kao sredstvo za postizanje cilja (Rabin i Green, 1968). Rezultati istraživanja kategorija motivacija za roditeljstvo na uzorku studenata Sveučilišta u Zadru (Petani i Babačić, 2010) pokazuju kako je među studentima najizraženija altruistička motivacija za roditeljstvom te da je ta kategorija izraženija kod studentica u odnosu na studente. Nadalje, studenti koji procjenjuju da su zadovoljni obiteljskim životom imaju izraženije altruističke motive za roditeljstvo. Navedena kategorizacija motivacije za roditeljstvo omogućila je uvid u razloge zašto ljudi žele djecu, ali zanemaruje moguće razloge koji pojedinca odvrćaju od imanja djece. S obzirom da je roditeljstvo sačinjeno od brojnih pozitivnih i negativnih iskustava i posljedica za roditelja, važno je promatrati i pozitivnu i negativnu motivaciju za roditeljstvo (Veevers, 1973).

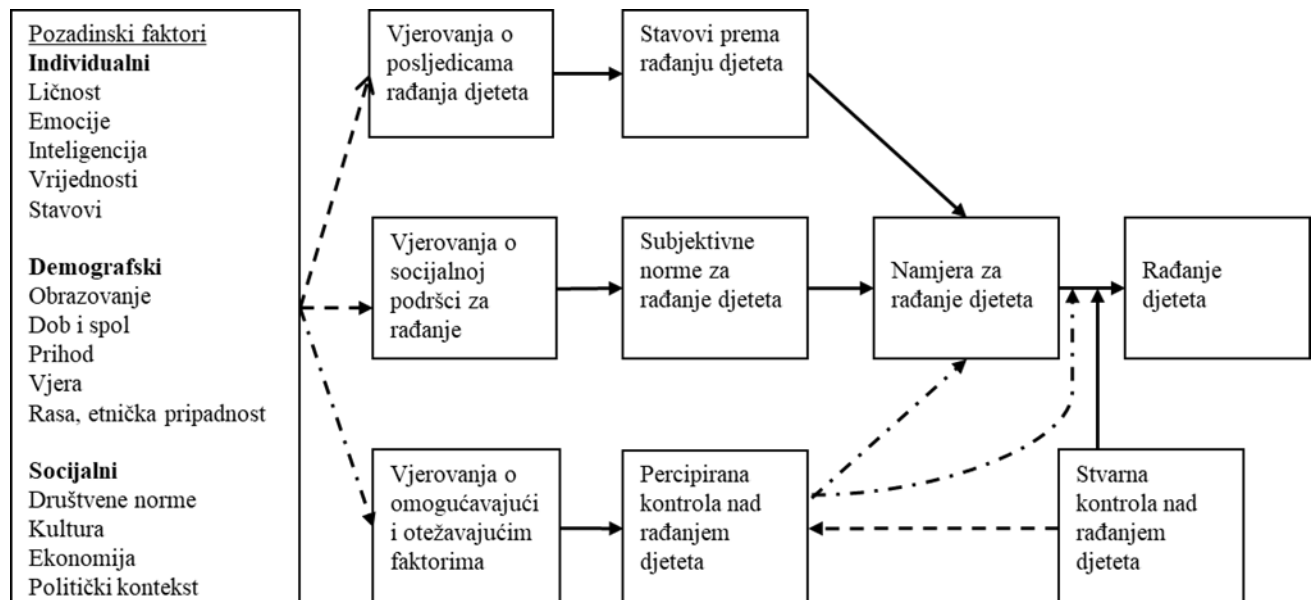
Klasifikaciju vrijednosti djeteta za roditelje dodatno su razradili Hoffman i Hoffman (1973) kako bi objasnili razlike u fertilitetnom ponašanju između različitih kultura. Navode devet vrijednosti djeteta za roditelje: 1. postizanje statusa odrasle osobe i društveni identitet, 2. proširenje sebe i vlastitog bića, postizanje besmrtnosti, 3. moralna vrijednost (religija, seksualne norme, korist za grupu), 4. uspostavljanje bliskih veza, 5. poticaj, novost, zabava, 6. postignuće, kompetencije i kreativnosti, 7. moć i utjecaj, 8. društveno natjecanje i 9. ekonomski dobitak. Prema navedenom modelu, vrijednosti koju djeca donose roditeljima ključna je

prilikom donošenja odluka o rađanju djece zato što služi kao medijator između ekonomskih i društvenih promjena i individualnih životnih okolnosti i dispozicija. Glavna prednost ovog modela je to što spaja različite teorijske pristupe u jedan teorijski okvir koji omogućava predviđanje ponašanja. Ipak, navedeni model nije u potpunosti potvrđen, posebno između različitih kultura. Nadalje, navedena teorija nije dovoljno razvijena što je potaknulo brojne pokušaje revidiranja ove teorije (Nauck, 2014). Jednu od revizija navedene teorije iznosi Kohlmann (2002) i razvija klasifikaciju motivacije prema kojoj su ekonomska sigurnost, osiguravanje društvenog položaja i udovoljavanje potrebama emocionalne ljubavi osnovne potrebe koje roditelje žele zadovoljiti rađanjem djece. Ekonomska sigurnost može se zadovoljiti kratkoročno u društvima gdje je djeci dopušteno raditi, dok se dugoročno može zadovoljiti kroz obrazovanu i ekonomski moćnu djecu koja mogu financijski pomagati roditeljima, pogotovo u starosti. Potreba za postizanjem društvenog položaja u kontekstu rađanja djeteta ovisi o roditeljevom ulaganju i procjeni svojeg društvenog statusa. Kada ne uspiju osigurati svoj položaj uložiti će u djetetov društveni status, naročito preko obrazovanja. Psihološke potrebe roditelja su potrebe za pripadanjem i ljubavi koje se ostvaruju preko emocionalnih veza s partnerom, grupom i kontaktom s djetetom. Ove potrebe mogu dovesti do pozitivnog ili negativnog ishoda, odnosno djetete potrebe može zadovoljiti ili ugroziti. Navedeni teorijski okviri nastavljaju se razvijati s ciljem postavljanja teorije koja će objediniti saznanja dobivena u različitim kulturama i kontekstima u jednu teoriju koja bi omogućila sustavno istraživanje fertilitetnih ponašanja (Nauck, 2014).

1.1.3. Teorija planiranog ponašanja

Roditeljskim vjerovanjima o mogućim posljedicama rađanja djeteta bavili su se i psiholozi koji su nastojali fertilitetnu motivaciju objasniti preko Teorije planiranog ponašanja (Ajzen, 1991). Teorija je osmišljena kako bi se predvidjelo i objasnilo određeno ponašanje u određenom kontekstu. Prema navedenoj teoriji, ponašanje se najbolje može predvidjeti nečijim namjerama. Namjere su pod utjecajem tri važna faktora: stavova prema ponašanju, subjektivnih normi i percipirane kontrole ponašanja. Stavovi prema ponašanju, u ovom slučaju rađanje djece, ovisit će o procjenama pozitivnih i negativnih posljedica rađanja djeteta te subjektivnim vrijednostima tih procjena. Ta vjerovanja dovode do razvoja pozitivnih i negativnih stavova o roditeljstvu. Subjektivne norme odnose se na percipirani socijalni pritisak koji se razvija u skladu sa percipiranim očekivanjima važnih pojedinaca ili grupa, a percipirana kontrola ponašanja na procjenu mogućih faktora koji bi utjecali na sposobnost rađanja djeteta. Tako će pozitivniji stavovi i subjektivne norme prema rađanju popraćene višom razine percipirane

kontrola nad rađanjem djeteta dovesti do razvoja namjere za rađanjem djeteta. Hoće li pojedinac ostvariti svoju namjeru ovisi o stvarnoj kontroli, odnosno mogućnosti imanja djeteta, ukoliko se pojedinac ili par na to odluči. Tako stvarna kontrola nad rađanjem djeteta moderira učinak koje namjera ima za ishod, odnosno rađanje djeteta (Ajzen i Klobas, 2013). Model je detaljnije prikazan na Slici 1.

Slika 1. Prikaz teorije planiranog ponašanja pri donošenju odluke o rađanju djece (prilagođeno iz Ajzen i Klobas, 2013)

Navedenim modelom mogu se predvidjeti neka kratkoročna i dugoročna ponašanja povezana s pozitivnim ili negativnim namjerama za rađanje djece. Rezultati istraživanja Kuhnt i Trappe (2013) ukazuju kako su namjere protiv rađanja djece snažniji prediktor nego pozitivne namjere. Više od polovice sudionika koji su imali snažne želje za rađanje djece unutar dvije godine nisu uspjeli ostvariti svoje želje. Autori smatraju kako je teže ostvariti pozitivne nego negativne namjere zato što je teže začeti nego koristiti kontracepciju. Najveća determinanta ostvarivanja pozitivnih namjera za rađanje djece je stabilna partnerska veza, a stabilno zaposlenje isto se pokazalo važnom determinantom. Socijalni pritisak od strane obitelji i prijatelja pokazao se bitan samo onima s namjerama da imaju djecu, odnosno individualna percepcija socijalnog pritiska ovisi o snazi namjere za imanjem djece. Osobe koje trenutno nemaju partnera ili su doživjele promjene u partnerskom životu ne uspijevaju ostvariti pozitivne namjere za rađanje djeteta. Muškarci i žene koji su zaposleni češće uspijevaju realizirati namjere za imanjem djece, dok muškarci koji nisu zaposleni na puno radno vrijeme navode kako nemaju namjeru imati (još) djece što ukazuje na važnost financijske sigurnosti za

ostvarivanje namjera za imanjem djece (Kuhnt i Trappe, 2016). Iako je navedeni model korišten kao teorijska podloga za brojna istraživanja u području namjera za rađanjem djece, javljaju se određene kritike usmjerene na prikladnost prilagodbe Teorije planiranog ponašanja u kontekstu fertilitetnih ponašanja. Tako Morgan i Bachrach (2011) propitkuju postojanje jasne namjere za rađanje djece u vremenu prije začeća. Smatraju kako je je ishod, odnosno rađanje djeteta, posljedica brojnih životnih događaja koji su međusobno isprepleteni te se ne može promatrati izolirano od drugih životnih događaja. Naglašavaju i kako se najčešće proces ostvarivanja namjera za imanjem djece ostvaruje u vremenskom periodu od nekoliko godina, a prema ovom modelu namjera se mjeri u jednoj vremenskoj točki. Nadalje, ovaj model fokusira se na pojedinca i nedovoljno uključuje društvene varijable.

1.1.4. Model osobina-želja-namjera-ponašanje

Jednu od najčešće korištenih skala u istraživanjima fertilitetne motivacije osmislio je Miller (1995). Svoju skalu osmislio je kako bi pokušao ujediniti biološki, socijalni i psihološki pristup motivaciji za rađanje djece. Razvija teorijski okvir T-D-I-B (*Traits-Desires_Intentions_Behaviour*) koji se temelji na tri pretpostavke od kojih prva pretpostavlja da ljudi imaju biološke sklonosti koje određuju njihovu reakciju na dojenčad i djecu te potrebu za njegovanjem. Biološke sklonosti najvjerojatnije su nasljedne u nekoj mjeri. Druga pretpostavka je da su roditeljske sklonosti oblikovane individualnim iskustvima u djetinjstvu i ranoj odrasloj dobi kako bi se stvorile dvije opće motivacijske sile ili sklonosti. Tijekom psihosocijalnog razvoja te opće motivacijske sile diferenciraju se u dvije grupe sačinjene od specifičnih osobina koje se formiraju u niz stavova (pozitivnih i negativnih) prema rađanju i odgoju djece. Treća pretpostavka je da te motivacijske sile utječu na ponašanje i na rađanje djece (Miller, 1995). Niz započinje pozitivnim i negativnim motivacijskim osobinama koje dovode do stvaranja želja za ili protiv rađanja djece. Te želje pridonose stvaranju namjera. Niz se završava ponašanjima koja su usmjerena na postizanje ili izbjegavanje roditeljstva. Model ima određene sličnosti s modelom koji predlaže teorija planiranog ponašanja, ali postoje određene razlike između ta dva modela. Najvažnija razlika je što T-D-I-B model uključuje i želje kao glavnu sastavnicu modela. Ostale razlike uglavnom su vezane uz operacionalizaciju navedenih konstrukata (Miller, 2011).

Navedeni model jedan je od najčešćih teorijskih okvira korištenih u trenutnim istraživanjima odluka vezanih uz rađanje djeteta (McAllister i sur., 2016). Istraživanje Mynarska i Rytel (2018) potvrđuje glavne pretpostavke modela na uzorku poljskih muškaraca

i žena koji nemaju djecu. Želje vezane uz roditeljstvo predviđale su namjere za rađanje djece, a negativna i pozitivna motivacija nalaze se u pozadini njihovih želja. Pozitivni motivi za rađanje imali su jači efekt na želje nego negativni motivi. Kao i kod teorije planiranog ponašanja, istraživanja teško potvrđuju da se ovim modelima uistinu može predvidjeti ponašanje na temelju namjera te se navedeno smatra najvećom kritikom ovog modela. Istraživanjem (Irani i Khadivzadeh, 2018) provedenom na uzorku iranskih žena u reproduktivnoj dobi nije se uspjela potvrditi povezanost između pozitivne i negativne motivacije za rađanje i stvarnog broja rođene djece što može biti posljedica kulturalnih utjecaja, odnosno u iranskom društvu rađanje djece smatra se glavnim razlogom ulaska u brak te postoje snažna očekivanja kako će žena roditi brzo nakon ulaska u brak (Asagari i sur., 2009). Ipak, nalazi istraživanja Freitas i Testa (2021) pokazuju kako namjera pojedinca za imanje djece bolje predviđa imanje djeteta od nekorištenja kontracepcije i proceptivnog ponašanja, dok proceptivno ponašanje bolje predviđa rađanje djeteta od nekorištenja kontracepcije. S obzirom na nedosljedne rezultate o prediktivnim mogućnostima ovog modela, potrebno je dodatno istražiti moguće razloge koji su povezani s ostvarenjem namjera za rađanje djece.

1.2. Privrženost

Teoriju razvoja privrženosti razvija Bowlby (1969) te je definira kao afektivnu vezu koju karakterizira traženje i održavanje bliskosti s određenom osobom. To je poseban oblik emocionalne veze između djeteta i primarnog skrbnika, najčešće majke.

1.2.1. Privrženost u ranoj dobi

Privrženost se razvija kroz tri faze. Prva faza traje od rođenja do drugog mjeseca starosti i obilježavaju je nediskriminativne socijalne interakcije. Djeca svoju pažnju nakon rođenja ne usmjeravaju isključivo prema majci. Imaju pozitivne reakcije prema svima. Stvaraju prostor za razvoj odnosa privrženosti sa primarnim skrbnikom komunicirajući nizom uređenih reakcija. Majke se vežu za dijete vrlo brzo. Druga faza traje od drugog do sedmog mjeseca i obilježavaju je diskriminativne socijalne reakcije. Dijete u toj fazi postaje zainteresiranije za skrbnika te usmjeruje socijalne reakcije na njega dok nepoznate osobe stavlja u drugi plan. Majka i dijete razvijaju interakcijske obrasce i razvijaju jedinstven odnos. Dijete razvija predodžbu o roditelju na temelju percepcije o njegovoj pouzdanosti i vrijednosti (Bretherton, 1993). Od osmog do 24. mjeseca dijete se nalazi u fazi usmjerene privrženosti. Privrženost ovisi o emocionalnosti i fizičkom razvoju. Strah postaje dominantna emocija i dijete počinje osjećati oprez pred nepoznatim ljudima. Kada se dijete odvaja od skrbnika postaje uznemireno i počinje

prosvjedovati zbog odvajanja. Kontakt s skrbnikom umiruje dijete i dijete može istraživati svoju okolinu. Puzanje je bitno za razvoj privrženosti jer dijete može samo doći do majke i uspostaviti kontakt s njom kada to želi. Navedeni obrazac ponašanja, odnosno djetetovo odbijanje da se odvoji od majke znak je da se razvila sigurna privrženost.

Navedenu pojavu u djetetovom ponašanju koristila je Mary Ainsworth (1969) kako bi procijenila jačinu i kvalitetu odnosa između djeteta i majke. Koristeći Test nepoznate situacije promatrala je reakcije djece kada su s majkom, same s nepoznatom osobom i pri povratku majke. Na temelju opaženih reakcija opisuje tri glavna stila privrženosti (Ainsworth, 1983): anksiozno-izbjegavajući, sigurni i anksiozno-opirući stil privrženosti. Djeca s anksiozno-izbjegavajućim stilom (25% djece) pokazuju malu uznemirenost kada se odvoje od skrbnika i izbjegavaju ga kada se vrati. Djeca s ovakvim tipom privrženosti rijetko iskazuju želju za bliskosti i ljubavi te svoju privrženosti iskazuju svojom blizinom. Djeca sa sigurnim tipom privrženosti (65% djece) osjećaju se dovoljno sigurno da se upuste u istraživanje kad im je prisutan skrbnik, ali pokazuju uznemirenost kada ode. Vesele se kada se skrbnik vrati. Djeca s anksiozno-opirućim (10% djece) stilom tijekom cijelog postupka pokazuju znakove uznemirenosti, posebno tijekom odvajanja. Prilikom ponovnog sastanka s majkom doživljavaju i ljutnju i olakšanje. Iako se privrženost stvara u ranoj dobi i relativno je stabilan obrazac ponašanja u bliskim odnosima istraživanja (Chopik i sur., 2024) pokazuju kako se može promijeniti i u odrasloj dobi posredstvom iskustava u romantičnim i prijateljskim odnosima.

1.2.2. Privrženost u odrasloj dobi

Stilovi privrženosti su važni prilikom uspostavljanja i održavanja dugotrajnih romantičnih odnosa u odrasloj dobi s obzirom da su anksiozno i nesigurno privrženi pojedinci manje zadovoljni sa svojim romantičnim vezama, a zadovoljstvo u vezi važan je pokazatelj kvalitete romantičnih odnosa (Conroy-Beam i sur., 2015). Nesigurno privržene osobe, usprkos nezadovoljstvu u vezi, pokušavaju zadržati svoje partnere, ali su sklonije korištenju negativnih strategija zadržavanja partnera poput prekomjernog praćenja partnerovog kretanja ili monopoliziranja njegovog vremena (Nascimento i sur., 2022).

Kako bi izmjerili privrženost u romantičnim odnosima adolescenata i odraslih Hazan i Shaver (1987) razvijaju skalu kojom se osoba svrstava u jednu od kategorija stilova privrženosti: siguran, izbjegavajući i anksiozni stil. Daljnja istraživanja dovode do razvoja dimenzija privrženosti koje su u podlozi stilova. Dimenzija izbjegavanja odnosi se na nelagodu

vezanu uz bliskost i ovisnost o drugima. Dimenzija anksioznosti odnosi se na snažnu želju za bliskošću i zaštitom te intenzivnu brigu partnerovoj dostupnosti i vrijednosti koju ima za partnera. Ljudi koji ostvaruju niske rezultate na obje dimenzije sigurno su privrženi. S obzirom na moguće rezultate na dimenzijama privrženosti, definiraju se četiri stila privrženosti: siguran, odbacujući, zaokupljeni i plašljivi (Bartholomew i Horowitz, 1991).

1.2.3. Privrženost i želja za rađanjem djece

Dimenzija izbjegavanja negativno je povezana s trajanjem najduljeg romantičnog odnosa, motivacijom za roditeljstvo, brojem djece i brigom za rodbinu i djecu. Motivacija za roditeljstvo i trajanje najdulje veze posreduju odnos između dimenzije izbjegavanja i broja djece. Dimenzija anksioznosti negativno je povezana s motivacijom za roditeljstvo i brojem djece. Negativno je povezana s brigom o djeci, ali samo kod muškaraca (Međedović i sur., 2022). Sigurno privržene trudnice imaju pozitivnija očekivanja o majčinstvu i reprezentacije roditeljstva od nesigurno privrženih trudnica (Zaki i sur., 2021). Nadalje, u istraživanju Cheng i suradnika (2015) sigurno privrženi pojedinci koji nemaju djecu pokazuju veći interes za dojenčad te izražavaju veću želju za djecom od nesigurno privrženih pojedinaca nakon izlaganja slikama dojenčadi što može ukazivati na to kako sigurno privržene osobe osjećaju veću potrebu za brigom o djeci. McElwain i suradnici (2015) navode kako je stil privrženosti povezan s dva prethodnika fertilitetu, seksualnim rizikom i stavovima. Anksiozno i izbjegavajuće privrženi skloniji su vjerovati u seksualne odnose bez obaveze. Takvi stavovi predviđaju rizično seksualno ponašanje, posebno kod muškaraca sa seksualnim iskustvom koji su skloniji imati više partnera i nezaštićene odnose. Sigurno privrženi pojedinci skloniji su refleksiji i manje skloni seksualnom riziku.

1.3. Emocionalna inteligencija

Emocionalnu inteligenciju prvi definiraju Salovey i Mayer (1990) kao sposobnost prepoznavanja i praćenja vlastitih i tuđih osjećanja i emocija te korištenje tih informacija u razmišljanju i ponašanju. Model uključuje četiri glavne sposobnosti, poredane prema složenosti psihičkih procesa koje uključuju: sposobnosti procjene i izražavanje emocija, sposobnosti uviđanja i generiranja osjećaja koji olakšavaju mišljenje, sposobnosti razumijevanja emocija i znanje o emocijama te sposobnost regulacije emocija u svrhu emocionalnog i intelektualnog razvoja (Mayer i Salovey, 1997). Nova verzija modela (Mayer i sur., 2016) detaljno opisuje četiri grane i vještine koje su povezane s njima te su poredane prema kompleksnosti od jednostavnih do složenijih. Sposobnosti i vještine stječu se tijekom razvoja pojedinca i razvijaju

s dobi i iskustvom, a posebno se razvijaju složenije sposobnosti emocionalne inteligencije (Vučenović i Hajncl, 2018). Prva razina odnosi se na percipiranje emocija i uključuje vještine kojima prepoznajemo i razlikujemo emocionalna stanja. Uključuje i točno prepoznavanje tuđih emocionalnih izraza. Druga razina, korištenje emocija za facilitaciju mišljenja, uključuje vještine za korištenje emocionalnih stanja kako bi se olakšali intelektualni procesi, poput korištenja naglih promjena raspoloženja kako bi se generirale različite kognitivne perspektive. Treća razina, razumijevanje emocija, uključuje vještine poput prepoznavanja uzroka, značenja i posljedica emocionalnih stanja, prepoznavanje i razlikovanje složenih emocija te predviđanja budućih emocionalnih stanja na temelju kontekstualnih informacija. Četvrta razina, upravljanje emocijama, uključuje vještine poput učinkovitog upravljanja svojim i tuđim emocijama za ostvarenje nekog cilja, otvorenost ugodnim i neugodnim emocionalnim stanjima te procjena strategija za održavanje, smanjivanje ili pojačavanje emocionalnih odgovora (Mayer i sur., 2016).

Osim shvaćanja emocionalne inteligencije preko modela sposobnosti, na emocionalnu inteligenciju može se promatrati i kao na osobinu ličnosti (Rivers i sur., 2019). Razvijaju se i modeli koji na emocionalnu inteligenciju uz sposobnosti uključuju i određene osobine i karakteristike i stoga se smatraju mješovitim modelima emocionalne inteligencije (Mayer i sur., 2000). Neke od osobina uključene u te modele su prilagodljivost, asertivnost i samopouzdanje, prema modelu Petrides i Furnham (2001). Pristupi emocionalnoj inteligenciji razlikuju se i prema načinu na koji mjere taj konstrukt. Emocionalna inteligencija procjenjuje se upitnicima samoprocjene vlastitih sposobnosti i testovima uratka.

Emocionalnu inteligenciju važno je procjenjivati s obzirom da je važan prediktor prilagodbe pojedinca. Emocionalno inteligentni pojedinci mogu identificirati svoje i tuđe emocije, izraziti ih na socijalno prihvatljiv način, razumjeti njihove uzroke i posljedice i upravljati s njima kako bi ostvarili svoje ciljeve (Mayer i Salovey, 1997). Emocionalno inteligentniji pojedinci ostvaruju više razine psihološke dobrobiti i manje su skloni razvoju psihički poremećaja poput depresije (Fernández-Berrocal i Extremera, 2016). Osobe s višom emocionalnom inteligencijom imaju manje izražena maladaptivna ponašanja, poput agresije i agresijom vođenih ponašanja (García-Sancho i sur., 2016). Emocionalna regulacija predviđa zadovoljstvo u braku (Bloch i sur., 2014) i romantičnim vezama (Malouff i sur., 2014). Emocionalno kompetentniji pojedinci pokazuju veće zadovoljstvo životom i osjećaj prosperiteta te češće doživljavaju pozitivna iskustva, a rjeđe negativna iskustva (Komšo, Burić i Vidaković, 2018).

1.3.1. Emocionalna inteligencija i motivacija za roditeljstvo

U kontekstu roditeljstva, emocionalna inteligencija najčešće se proučava u kontekstu nošenja sa zahtjevima roditeljstva i roditeljskih vještina. Visoko emocionalno inteligentne majke sebe procjenjuju uspješnijima u obavljanju svoje majčinske uloge, nego majke s nižom emocionalnom inteligencijom (Mammadov i Erenel, 2021). Emocionalna inteligencija, posebno sposobnosti prepoznavanja i regulacija emocija pridonose otpornosti i navedene sposobnosti pomažu tijekom suočavanja s izazovnim situacijama (Kenely, 2019). Tako možemo zaključiti kako emocionalna inteligencija pomaže i prilikom suočavanja s izazovima majčinstva. U skladu s navedenim je i nalaz koji govori kako budući roditelji s višom emocionalnom inteligencijom pokazuju manje simptoma depresije i anksioznosti tijekom trudnoće (Formica i sur., 2020). Rezultati istraživanja Apostolou i suradnika (2019) ukazuju na povezanost emocionalne inteligencije i ponašanja povezanih s reprodukcijom poput započinjanja i održavanja intimne veze. Emocionalno inteligentnije osobe imaju pozitivnije stavove prema emotivnoj intimnosti s partnerom te su osobe s razvijenim sposobnostima regulacije i upravljanja emocijama više predane svojim partnerima (Kaur i Junnarkar, 2017). Ipak, odnos emocionalne inteligencije i motivacije za roditeljstvo ostaje nejasan s obzirom da istraživanja na tom području gotovo i nema.

1.4. Varijable povezane s motivacijom za roditeljstvo

Ranije navedeni teorijski okviri pokušavaju objasniti načine na koje pojedinac donosi odluke vezane uz reproduktivna ponašanja, odnosno hoće li imati djecu, kada će ih imati i koliko će ih imati. Ti okviri doprinose razumijevanju procesa postajanja roditeljem. Ipak, individualne razlike koje doprinose razvoju pozitivnih i negativnih motivacija za roditeljstvo nisu precizno definirane. Odnos motivacije za roditeljstvo, privrženosti i emocionalne inteligencije ranije je predstavljen, a u nastavku će se navesti neke varijable povezane s odlukama o rađanju djece.

Osobe koje su religiozne imaju izraženiju pozitivnu motivaciju za roditeljstvo i nižu negativnu motivaciju za roditeljstvo (Varas i Borsa, 2021). Nadalje, rađaju više djece (Baudin, 2015). Jedno od mogućih objašnjenja navedenih povezanosti je to što religiozniji ljudi vide veću korist za rađanje djeteta od manje religioznih ljudi. Prakticiranje religije povezano je s prihvaćanjem obiteljskih vrijednosti (Miller i Pasta, 1995). Kod žena, religioznost snižava percipirane troškove rađanja djece (Bein i sur., 2020).

Jedna od varijabli povezanih s motivacijom za roditeljstvo je seksualna orijentacija, odnosno istraživanje (Štambuk i sur., 2019) provedeno u Hrvatskoj pokazuje kako LGBTIQ osobe imaju znatno manju želju za roditeljstvom, odnosno tu želju izražava 46% pripadnika navedene populacije dok je u drugom istraživanju 86 % sudionika izražava tu želju (Hanzec i sur., 2019, prema Štambuk i sur., 2019). Osobe koje su u romantičnoj vezi imaju izraženiju pozitivnu motivaciju za roditeljstvo, nego osobe koje su slobodne, a osobe koju se u braku imaju izraženiju motivaciju u usporedbi s osobama koje nemaju zakonski definiran odnos (Varas i Borsa, 2021). U istom istraživanju, više razine pozitivne motivacije imaju i zaposlene osobe u usporedbi s nezaposlenima. Takav rezultat objašnjava se odgađanjem imanja djece u situacijama financijske nesigurnosti (Mills i Blossfeld, 2005).

Istraživanja navedenih varijabli našeće se fokusiraju ponašanja vezana s motivacijom za roditeljstvo, poput broja rođene djece i dobi prvog rađanja, no rijetko su istraživane u kontekstu motivacije za roditeljstvo. Nerazjašnjeno je koje varijable i u kojoj mjeri predviđaju motivaciju za roditeljstvo. Iz tog razloga, u ovom radu uključiti će se varijable emocionalne inteligencije i privrženosti u predviđanje motivacije za roditeljstvo. Nadalje, istraživanja motivacije za roditeljstvo rijetka su u hrvatskoj pa će se ovim radom opisati motivacija za roditeljstvo kod hrvatskih studentica.

2. CILJ I PROBLEMI

Cilj ovog istraživanja je ispitati ulogu privrženosti i emocionalne inteligencije u motivaciji za roditeljstvo na uzorku hrvatskih studentica.

S obzirom na cilj istraživanja i pregled literature, postavljene su sljedeći problemi i hipoteze:

- 1) Ispitati razine pozitivne i negativne motivacije za roditeljstvo na uzorku hrvatskih studentica.
- 2) Ispitati povezanost dimenzija privrženosti, sposobnostima emocionalne inteligencije i religioznosti i motivacije za roditeljstvo.

H1: Pretpostavlja se kako će pozitivna motivacija za roditeljstvo biti pozitivno povezana s dimenzijama bliskosti i ovisnosti, sposobnostima uočavanja i razumijevanja emocija, izražavanja i imenovanja emocija i upravljanja emocijama te religioznosti, a negativno povezana s dimenzijom anksioznosti.

H2: Pretpostavlja se kako će negativna motivacija za roditeljstvo biti u negativno povezana s dimenzijama bliskosti i ovisnosti, emocionalnom inteligencijom i religioznosti, a pozitivno povezana s dimenzijom anksioznosti.

- 3) Ispitati zajednički doprinos privrženosti, emocionalne inteligencije i religioznosti u objašnjavanju pozitivne i negativne motivacije za roditeljstvo.

H3: Očekuje se statistički značajan doprinos dimenzija privrženosti, emocionalne inteligencije i religioznosti u objašnjavanju pozitivne i negativne motivacije za roditeljstvo, na način da će niža anksioznost, više razine ovisnosti, bliskosti, emocionalne inteligencije i religioznosti doprinijeti pozitivnoj motivaciji za roditeljstvo. Više razine anksioznosti, niže razine ovisnosti, bliskosti, emocionalne inteligencije i religioznosti doprinijeti će negativnoj motivaciji za roditeljstvo.

- 4) Ispitati namjere studentica vezane uz rađanje djece, odnosno idealnu dob rađanja prvog djeteta, željeni broj djece i korištenje kontracepcije te opisati stav prema odlukama drugih žena da nemaju djecu.

H4: Očekuje se da će najveći udio studentica željeti dvoje djece te da smatraju da je idealna dob za rađanje prvog djeteta između 25-30 godine. Studentice s nižim razinama pozitivne motivacije za roditeljstvo i višim razinama negativne motivacije češće će koristiti kontracepciju.

3. METODA

3.1 Sudionici

U istraživanju je ukupno sudjelovalo 234 studentica. Većina studentica (90,6%) studira na Sveučilištu u Zagrebu. Raspon dobi je od 20 do 31 godine, a prosječna dob iznosila je 23,29 godina ($SD = 2,34$). Većina sudionica (90,6%) heteroseksualne su orijentacije, zatim biseksualne (8,1%) dok je najmanji postotak sudionica homoseksualne seksualne orijentacije (1,3%). Prema statusu veze, 47,4% sudionica je slobodno, 43,2% su u vezi duljoj od 6 mjeseci, 8,5% su u vezi kraćoj od 6 mjeseci, a 0,9% je u braku. Najzastupljenije područje studija su društvene znanosti (66,7%) nakon čega slijede humanističke znanosti (12,4%), biomedicina i zdravstvo (7,7%), tehničke znanosti (6,8%), prirodne znanosti (3,8%), umjetnička područja (1,7%) te biotehničke znanosti (0,9 %). Najveći broj studentica (34,20%) ima prebivalište u mjestu većem od 500 000 stanovnika, dok prebivalište u mjestu od 150 000 do 500 000 stanovnika ima 5,10% studentica, u mjestu od 10 000 do 150 000 stanovnika ima 23,9%, u mjestu od 1500 do 10 000 ima 22,66%, u mjestu između 150 i 1500 stanovnika prebiva 12,4%

studentica, a 1,70% studentica boravi u mjestu koje ima manje od 150 stanovnika. Životni standard studentice u najvećoj mjeri procjenjuju prosječnim (39,3%), te nešto nižim od prosjeka (23,9%), zatim nešto višim od prosjeka (17,1%), znatno nižim od prosjeka (15,8%) i znatno višim od prosjeka (3,8%).

3.2. Instrumenti

Socio-demografski upitnik

Socio-demografskim upitnikom prikupljeni su podaci o spolu, dobi, seksualnoj orijentaciji, romantičnom statusu, studijskoj godini i području studija, veličini prebivališta (prema broju stanovnika), kategoriji rodnog mjesta (pretežno ruralno područje, pretežno urbano područje, prijelazno područje), trenutnom radnom statusu uz studij (mogući odgovori: na puno radno vrijeme, na pola radnog vremena, povremeno i ne radim), životnom standardu (znatno niži od prosjeka, nešto nižim od prosjeka, prosječni, nešto viši od prosjeka, znatno viši od prosjeka). S dvije čestice ispitana statusu boravišta u Zagrebu i planovi za ostanak u Zagrebu nakon studija kako bi se utvrdila atraktivnost te opcije među studenticama. Navedeni upitnik nalazi se u *Prilogu 1*.

Religioznost je ispitana česticom „Na skali od 1 do 10, kako biste sebe procijenili po pitanju religioznosti?“ gdje su vrijednosti u rasponu od 1 (uopće nisam religiozna) do 10 (vrlo sam religiozna). Navedena čestica preuzeta je iz Europskog društvenog istraživanja (European Social Survey), odnosno temeljnog upitnika (odjeljak C i F, 2020/2021) kojim se provodi navedeno istraživanje.

Skala za ispitivanje privrženosti odraslih (eng. Revised Adult Attachment Scale Collins, 1996; Buljan Flander, 2001)

Skala se sastoji od 18 čestica ravnomjerno raspodijeljenih u tri subskale koje procjenjuju dimenzije privrženosti u bliskim odnosima s drugima: bliskost, ovisnost i anksioznost. Sudionice procjenjuju svoje odgovore na skali Likertovog tipa od 1 (u potpunosti netočno) do 5 (u potpunosti točno). Na subskali bliskosti procjenjuju u kojoj se mjeri osjećaju ugodno s bliskošću i intimnošću (npr. *Relativno lagano se zbližim s drugima*). Subskala ovisnosti procjenjuje u kojoj mjeri osoba osjeća da može ovisiti o tome da će drugi biti dostupni kada im je to potrebno (npr. *Teško si dopuštam da zavisim o nekom drugom*). Ljestvica tjeskobe procjenjuje u kojoj je mjeri osoba zabrinuta da će biti napuštena ili nevoljena (npr. *Često se brinem da me drugi ljudi u biti ne vole*). Postoje dvije verzije skale, odnosno verzija u kojem

se tvrdnje odnose na ponašanje u romantičnim odnosima, te verzija koja se koristila u ovom radu i odnosi se na ponašanje u svim bliskim odnosima. Budući da je korištena revidirana verzija skale za koju ne postoji hrvatski prijevod, prevedeno je pet čestica koje se razlikuju od originalne verzije. Rezultati na subskalama formiraju se kao prosjeci odgovora na odgovarajućim česticama. Alternativni način bodovanja rezultata omogućava procjenu četiri stila privrženosti kombinirajući rezultate na dimenzijama. Na primjer, osoba koja ima sigurni stil privrženosti ostvariti će visoke rezultate na dimenzijama bliskosti i ovisnosti, a niske na dimenzijama anksioznosti. Collins (2001) navodi kako koeficijenti pouzdanosti na uzorku studenata iznose 0,77 za subskalnu bliskosti, 0,78 za subskalnu ovisnosti i 0,85 za subskalnu anksioznosti. U ovom istraživanju dobivene su slične vrijednosti koeficijenta pouzdanosti za dvije subskale tako da Cronbach Alpha za skalnu bliskosti iznosi 0,73 te za skalnu anksioznosti 0,89. Jedna čestica na skali ovisnosti narušavala je pouzdanost skale te je izbačena nakon čega koeficijent pouzdanosti iznosi 0,72.

Upitnik emocionalne kompetentnosti (UEK-45; Takšić, 2002)

Upitnikom se mjere emocionalne kompetencije prema modelu Mayera i Saloveya (1999). Sadrži 45 čestica podijeljenih u tri subskale: sposobnost uočavanja i razumijevanja emocija (15 čestica, npr. *Kada sretnem poznanika, odmah shvatim kako je raspoložen*), sposobnost izražavanja i imenovanja emocija (14 čestica, npr. *Gotovo uvijek mogu riječima opisati svoje osjećaje i emocije*) i sposobnost upravljanja emocijama (16 čestica, *Dobro raspoloženje mogu zadržati i ako mi se nešto loše dogodi*). Sudionici na Likertovoj skali procjenjuju svoja uobičajena razmišljanja i osjećaje na skali od 1 (uopće ne) do 5 (u potpunosti da). Rezultat na subskalama formira se zbrajanjem pripadajućih čestica. Pouzdanost na subskalama varira između 0,87 i 0,89. U ovom radu koeficijenti pouzdanosti iznose 0,77 do 0,93.

Skala motivacije za rađanje djece (The Childbearing Motivations Scale; Guedes i sur., 2015)

Navedena skala sastoji se od 47 čestica koje mjere razinu pozitivne i negativne motivacije za rađanje djece. Subskala pozitivne motivacije sačinjena je od 26 čestica (npr. *Pridavanje smisla svom životu*) koje su grupirane prema faktorskom modelu od četiri faktora pozitivne motivacije za rađanje djece: socioekonomski aspekti, kontinuitet, osobno ispunjenje i odnos u paru. Subskala negativne motivacije sastoji se od 21 čestice (npr. *Osjećaj da nemam potrebne kvalitete (npr. strpljenje...) za postati majka*) grupirane prema faktorskom modelu od pet faktora: teret odgoja i nezrelost, socijalne i ekološke brige, bračni stres, financijski problemi

i ekonomska ograničenja te fizička patnja i zabrinutost za izgled tijela. Sudionice procjenjuju pozitivne i negativne posljedice i razloge za rađanje djeteta na ljestvici od 1 (uopće se ne slažem) do 5 (u potpunosti se slažem), a rezultati na subskalama računaju se kao aritmetička sredina odgovarajućih čestica. Koeficijenti pouzdanosti kreću se između 0,77 i 0,92 za sve subskale, a u ovom radu koeficijenti se kreću između 0,76 i 0,95. Za potrebe ovog rada skala je prevedena na hrvatski jezik.

Kako bi se ispitali neki socijalni aspekti motivacije za majčinstvo i namjere studentica vezane uz rađanje djece u istraživanje su se uključile i dodatne čestice. Sudionice su trebale navesti dob za koju smatraju da je idealna dob da žena prvi put postane majka te procijeniti u kojoj mjeri podržavaju odluku drugih žena da nemaju djecu. Ispitalo se i koliko djece planiraju imati u budućnosti te su trebale označiti demografske mjere koje bi ih potaknule da imaju djecu, odnosno više djece od planiranog. Prikupljeni su i podaci o učestalosti korištenja kontracepcije.

3.3. Postupak

Istraživanje je provedeno elektronskim putem pomoću alata *Google obrasci*. Nakon što su prikupljene dozvole autora za korištenje navedenih instrumenata, instrumenti koji nemaju hrvatsku inačicu prevedeni su na hrvatski jezik. Obrazac se sastojao od sociodemografskih pitanja, Skale za ispitivanje privrženosti odraslih (Buljan Flander, 2001), Upitnika emocionalnih kompetencija (Takšić, 2002), Skale motivacije za rađanje djece (Guedes i sur., 2015), pitanjima vezanim uz majčinstvo i demografske mjere. Formirani *Google* obrazac poslan je u brojne *Facebook* grupe i mailing liste studenata i studentskih udruga preko poveznice za istraživanje. U uputi je navedeno kako je tema istraživanja motivacija za roditeljstvo te kako je svrha istraživanja diplomski rad. Naglašeno je kako je sudjelovanje dobrovoljno i anonimno te kako nastavkom na slijedeću stranicu daju svoj pristanak za sudjelovanje, ali mogu odustati u bilo kojem trenutku. Ostavljen je kontakt autora za moguća pitanja ili dodatne informacije. Prije nego su sudionici krenuli ispunjavati obrazac, odgovorili su na dva eliminacijska pitanja koja su se odnosi na njihov spol i sveučilište na kojem studiraju. Procijenjeno vrijeme upitnika bilo je približno 15 minuta.

4. REZULTATI

4.1. Rezultati deskriptivne statistike

Kako bi se odgovorilo na prvi istraživački problem u Tablici 2 prikazani su deskriptivni podaci psiholoških varijabli korištenih u istraživanju. Srednje vrijednosti ostvarene na skalama pozitivne i negativne motivacije za roditeljstvo kreću se oko srednjih vrijednosti teorijskih raspona što ukazuje na to kako studentice imaju umjerene razine pozitivne i negativne motivacije za roditeljstvo te su im srednje vrijednosti izražene u sličnoj mjeri ($M_{PM}=2,79$, $SD_{PM}=0,86$, $M_{NM}=2,89$, $SD_{NM}=0,98$). Nadalje, srednja vrijednost socioekonomskih aspekta pozitivne motivacije pomaknuta je prema nižim vrijednostima skale, a subskala osobnog ispunjenja prema višim vrijednostima. Na subskalama negativne motivacije studentice su najviše rezultate postigle na subskali socijalnih i ekoloških briga. Srednje vrijednosti dimenzija privrženosti ukazuju na to kako studentice imaju izraženiju bliskost i ovisnost u usporedbi s anksioznosti. Parametri vezani uz emocionalnu inteligenciju studentica pokazuju da su srednje vrijednosti ukupnom rezultata na UEK-45 i skalama sposobnosti uočavanja i razumijevanja emocija i sposobnosti izražavanja i imenovanja emocija blago iznadprosječne, dok su rezultati na skali sposobnosti upravljanja emocijama prosječne, odnosno studentice imaju umjereno razvijene sposobnosti upravljanja emocijama. Srednje vrijednosti na varijabli religioznost ukazuju na to kako studentice imaju umjereno izraženu religioznost.

Na temelju podataka u Tablici 1, odnosno K-S testa za određivanja normalnosti distribucije možemo zaključiti kako dolazi do odstupanja od normalnosti na svim psihološkim varijablama, osim pozitivne motivacije za roditeljstvo. Ipak, vrijednosti asimetričnosti na svim varijablama su u rasponu od -1 do 1 dok se vrijednosti spljoštenosti svih varijabli, osim tereta odgoja i nezrelosti, financijskih problema i ekonomskih ograničenja i religioznosti, isto nalaze u prihvatljivom rasponu od -1 do 1. Kod varijabli sa povišenom spljoštenosti, te vrijednosti su blago povišene što ukazuje na manje ekstremnih vrijednosti nego u normalnoj distribuciji. Iako distribucije varijabli odstupaju od normalnih, vrijednosti asimetričnosti i spljoštenosti nisu jako povišene i s obzirom na veličinu uzorka, koristiti će se parametrijski testovi (Field, 2013).

Tablica 2. Deskriptivni podaci psihološki varijabli korištenih u istraživanju (N=234)

	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>Sk</i>	<i>Kk</i>	<i>KS</i>
Pozitivna motivacija za roditeljstvo	1	4,69	2,791	,856	-,251	-,452	,069
Socioekonomski aspekti	1	4,50	2,000	,859	,570	-,575	,001
Osobno ispunjenje	1	5	3,284	,972	-,626	-,207	,001
Kontinuitet	1	5	2,940	1,065	-,095	-,813	,001
Odnos u paru	1	5	3,162	1,072	-,355	-,555	,001
Negativna motivacija za roditeljstvo	1	4,95	2,892	,982	-,002	-,960	,037
Teret odgoja i nezrelost	1	5	3,022	1,141	-,209	-1,095	,001
Socijalne i ekološke brige	1	5	3,180	1,116	-,260	-,930	,001
Bračni stres	1	5	2,312	1,121	,529	-,783	,001
Financijski problemi i ekonomska ograničenja	1	5	2,944	1,258	,060	-1,206	,001
Fizička patnja i zabrinutost za izgled tijela	1	5	2,954	1,131	,114	-,818	,002
Privrženost							
Dimenzija bliskosti	1,33	5	3,455	,709	-,163	-,386	,001
Dimenzija ovisnosti	1,20	4,80	3,214	,718	-,252	-,391	,001
Dimenzija anksioznosti	1,00	5	2,838	1,036	-,006	-,953	,001
Emocionalna inteligencija	110	213	165,782	20,745	,023	-,288	,200*
Uočavanje i razumijevanje emocija	26	75	56,653	9,664	-,283	,101	,049
Izražavanje i imenovanje emocija	24	67	49,931	9,193	-,301	-,446	,017
Regulacija i upravljanje emocijama	42	79	59,196	7,307	,171	-,097	,001
Religioznost	1	10	5,25	2,879	-,067	-1,220	,001

Napomena: $p < 0,05$, $**p < 0,01$ KS=Kolmogorov-Smirnov test normalnosti distribucije, Sk= koeficijent asimetričnosti, Kk= koeficijent spljoštenosti

4.2. Povezanost između pozitivne i negativne motivacije za roditeljstvo s dimenzijama privrženosti, emocionalnom inteligencijom i religioznosti

Kako bi se odgovorilo na drugi istraživački problem izračunati su Pearsonovi koeficijenti korelacije između promatranih varijabli te su prikazani u Tablici 3 i Tablici 4. Na temelju podataka iz Tablice 3 možemo uočiti kako je pozitivna motivacija za roditeljstvo najviše povezana s religioznosti ($r=0,49$, $p < 0,01$), a religioznost je podjednako povezana sa svim dimenzijama pozitivne motivacije osim socioekonomskih aspekata čija je korelacija nešto niža. Dobivena je i vrlo niska pozitivna korelacija pozitivne motivacije za roditeljstvo i ukupnog rezultata emocionalne inteligencije ($r=0,16$, $p < 0,01$) i sposobnosti uočavanja i razumijevanja emocija ($r=0,14$, $p < 0,01$). Nisu dobivene korelacije između pozitivne motivacije za roditeljstvo i dimenzija privrženosti. Ako promatramo različite subskele pozitivne motivacije za roditeljstvo možemo primijetiti kako je osobno ispunjenje nisko i pozitivno povezano s ukupnim rezultatom emocionalne inteligencije ($r=0,22$, $p < 0,05$), a upravljanje i

regulacija emocija statistički je značajno povezano s osobnim ispunjenjem ($r=0,24$, $p<0,05$), kontinuitetom ($r=0,19$, $p<0,05$) i odnosom u paru ($r=0,25$, $p<0,05$).

Tablica 3. Interkorelacije između pozitivne motivacije za roditeljstvo, dimenzija privrženosti, emocionalne inteligencije i religioznosti.

		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
1.	Dimenzija bliskosti	,414**	-,502**	,438**	,154*	,518**	,387**	0,022	-0,105	0,064	0,065	0,068	0,014
2.	Dimenzija ovisnosti		-,477**	,205**	0,024	,234**	,256**	0,097	0,016	0,103	0,084	,164*	0,047
3.	Dimenzija anksioznosti			-,400**	-,165*	-,426**	-,382**	-0,038	0,017	-0,016	-0,073	-0,088	-0,070
4.	Ukupni rezultat UEK-45				,773**	,841**	,758**	,164*	0,009	,215**	,180**	,176**	0,060
5.	Uočavanje i razumijevanje emocija					,428**	,334**	,138*	0,039	,165*	,164*	0,110	0,070
6.	Izražavanje i imenovanje emocija						,564**	0,060	-0,068	0,119	0,082	0,083	-0,024
7.	Regulacija i upravljanje emocijama							,206**	0,059	,243**	,191**	,249**	0,107
8.	Pozitivna motivacija za roditeljstvo								,831**	,910**	,904**	,863**	,499**
9.	Socioekonomski aspekti									,612**	,657**	,625**	,387**
10.	Osobno ispunjenje										,783**	,765**	,478**
11.	Kontinuitet											,733**	,454**
12.	Odnos u paru												,426**
13.	Religioznost												

Napomena: ** $p < .01$; * $p < .05$

Negativna motivacija za roditeljstvo na ukupnom uzorku negativno i nisko je povezana s dimenzijama bliskosti ($r=-0,23$, $p<0,05$) i ovisnosti ($r=-0,23$, $p<0,05$), a umjereno i pozitivno s dimenzijom anksioznosti ($r=-0,28$, $p<0,05$). Nadalje, negativna motivacija za roditeljstvo nisko i negativno povezana je s emocionalnom inteligencijom ($r=-0,33$, $p<0,05$), sposobnostima uočavanja i razumijevanja emocija ($r=-0,17$, $p<0,05$), izražavanja i imenovanja emocija ($r=-0,22$, $p<0,05$) i regulacijom i upravljanjem emocijama ($r=-0,38$, $p<0,05$). Nisko i negativno je povezana s religioznosti ($r=-0,37$, $p<0,05$) i to sve dimenzije negativne motivacije, osim financijskih aspekata koji imaju nešto nižu povezanost. Važno je istaknuti kako je regulacija i upravljanje emocija negativno povezana sa svim subskalama negativne motivacije za roditeljstvo, a najviše s teretom odgoja i nezrelosti ($r=-0,39$, $p<0,05$).

Tablica 4. Interkorelacije između negativne motivacije za roditeljstvo, dimenzija privrženosti, emocionalne inteligencije i religioznosti

	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
1. Dimenzija bliskosti	,414**	-,502**	,438**	,154*	,518**	,387**	-,235**	-,246**	-,217**	-,184**	-,131*	-,211**	0,014
2. Dimenzija ovisnosti		-,477**	,205**	0,024	,234**	,256**	-,230**	-,236**	-,219**	-,129*	-,201**	-,165*	0,047
3. Dimenzija anksioznosti			-,400**	-,165*	-,426**	-,382**	,284**	,296**	,286**	,136*	,235**	,229**	-0,070
4. Ukupni rezultat UEK-45				,773**	,841**	,758**	-,333**	-,377**	-,276**	-,179**	-,274**	-,257**	0,060
5. Uočavanje i razumijevanje emocija					,428**	,334**	-,169**	-,229**	-0,104	-0,058	-,140*	-,144*	0,070
6. Izražavanje i imenovanje emocija						,564**	-,271**	-,301**	-,262**	-,159*	-,208**	-,180**	-0,024
7. Regulacija i upravljanje emocijama							-,380**	-,388**	-,317**	-,233**	-,331**	-,313**	0,107
8. Negativna motivacija za roditeljstvo								,912**	,871**	,830**	,825**	,775**	-,374**
9. Teret odgoja i nezrelost									,765**	,683**	,659**	,640**	-,314**
10. Socijalne i ekološke brige										,649**	,665**	,591**	-,357**
11. Bračni stres											,588**	,626**	-,307**
12. Financijski problemi i ekonomska ograničenja												,552**	-,275**
13. Fizička patnja i zabrinutost za izgled tijela													-,355**
14. Religioznost													

Napomena: **p < 0,01; *p < 0,05

4.3. Multipla linearna regresijska analiza s pozitivnom i negativnom motivacijom za roditeljstvom kao kriterijima

Kako bi se odgovorilo na treći istraživački problem provedena je multipla linearna regresijska analiza u koju su uključene dimenzije privrženosti, sposobnosti emocionalne inteligencije i religioznost s pozitivnom i negativnom motivacijom za roditeljstvo kao kriterijima. S obzirom da nisu dobivene korelacije između pozitivne motivacije za roditeljstvo i dimenzija privrženosti dimenzije privrženosti nisu ušle u regresijski model. Rezultati su prikazani u Tablici 5 i Tablici 6.

Tablica 5. Rezultati multiple linearne regresijske analize s pozitivnom motivacijom za roditeljstvo kao kriterijem.

Prediktori	Pozitivna motivacija (β)
Uočavanje i razumijevanje emocija	0,073
Izražavanje i imenovanje emocija	-0,049
Regulacija i upravljanje emocijama	0,159*
Religioznost	0,475*
R	0,526
R ²	0,277
R ² adj	0,264
F	21,907*

Napomena: * $p < 0,05$, β – standardizirani regresijski koeficijent; R - koeficijent multiple korelacije; R² - koeficijent multiple determinacije; R² adj. – procijenjeni koeficijent multiple determinacije, F – značajnost promjene R²

Regresijski model za kriterij pozitivne motivacije za roditeljstvo je bio statistički značajan te je njime objašnjeno 27,7% varijance u navedenoj motivaciji (R²=0,277, F=21,907, $p < 0,05$). Što se tiče sposobnosti vezanih uz emocionalnu inteligenciju, regulacija i upravljanjem emocija jedini je statistički značajan prediktor pozitivne motivacije za roditeljstvo ($\beta = 0,159$, $p < 0,05$). Religioznost je najznačajniji prediktor pozitivne motivacije ($\beta = 0,475$, $p < 0,05$).

Tablica 5. Rezultati multiple linearne regresijske analize s negativnom motivacijom za roditeljstvo kao kriterijem.

Prediktori	Negativna motivacija (β)
Dimenzija bliskosti	-0,020
Dimenzija ovisnosti	-0,088
Dimenzija anksioznosti	0,085
Uočavanje i razumijevanje emocija	-0,016
Izražavanje i imenovanje emocija	-0,073
Regulacija i upravljanje emocijama	-0,235*
Religioznost	-0,339*
R	0,536
R ²	0,287
R ² adj	0,265
F	13,024*

Napomena: * $p < 0,05$, β – standardizirani regresijski koeficijent; R - koeficijent multiple korelacije; R² - koeficijent multiple determinacije; R² adj. – procijenjeni koeficijent multiple determinacije, F – značajnost promjene R²

Model za kriterij negativne motivacije za roditeljstvo statistički je značajan te je njime objašnjeno 28,7% varijance ($R^2=0,287$, $F=13,024$, $p<0,05$). I o ovome modelu niti jedna dimenzija privrženosti nije se pokazala kao statistički značajan prediktor. Nadalje, regulacija i upravljanje emocijama jedini je statistički značajan prediktor negativne motivacije za roditeljstvo ($\beta=-0,235$, $p < 0,05$) od ispitivanih sposobnosti povezanih uz emocionalnu inteligenciju. Najznačajniji prediktor negativne emocionalne inteligencije je religioznost ($\beta = -0,339$, $p < 0,05$).

4.4. Namjere studentica vezane uz rađanje djece i njihov socijalni kontekst

Kako bi se odgovorilo na posljednje istraživačko pitanje, prikazat će se frekvencije odgovora na u tu svrhu konstruiranim česticama te izračunati korelacije s pozitivnom i negativnom motivacijom za roditeljstvo.

Najveći broj studentica smatra kako je idealna dob za ženu da prvi put postane majka između 25 i 29 godina (62,9 %). Nakon toga, najveći broj studentica navodi idealnu dob u rasponu od 30 do 35 godina, a najmanji broj studentica smatra kako je idealna dob od 20 do 24 godine. Dio studentica (9,8%) smatra kako nema idealne dobi za postati majkom ili se nisu htjele izjasniti. Većina studentica (49,8 %) iskazuje kako planiraju imati dvoje djece u budućnosti. Nakon toga najviše žena želi imati troje ili više djece (29,9%) te niti jedno dijete (13%). Najmanji broj žena planira imati jedno dijete (7,4%). Polovica studentica koristi kontracepciju prilikom svakog odnosa (50,9%), dok 26,5 % studentica nikad ne koristi kontracepciju. Često kontracepciju koristi 10,3% studentica, 7,3% koristi ju povremeno, a rijetko 5,1% studentica. Studentice u visokoj mjeri podržavaju odluku drugih žena da nemaju djecu ($M=4,38$, $SD=1,06$).

Izračunate su i korelacije između navedenih varijabli i pozitivne i negativne motivacije za roditeljstvo te su prikazani u Tablici 7. Sve dobivene korelacije su statistički značajne i iskazane u tablici.

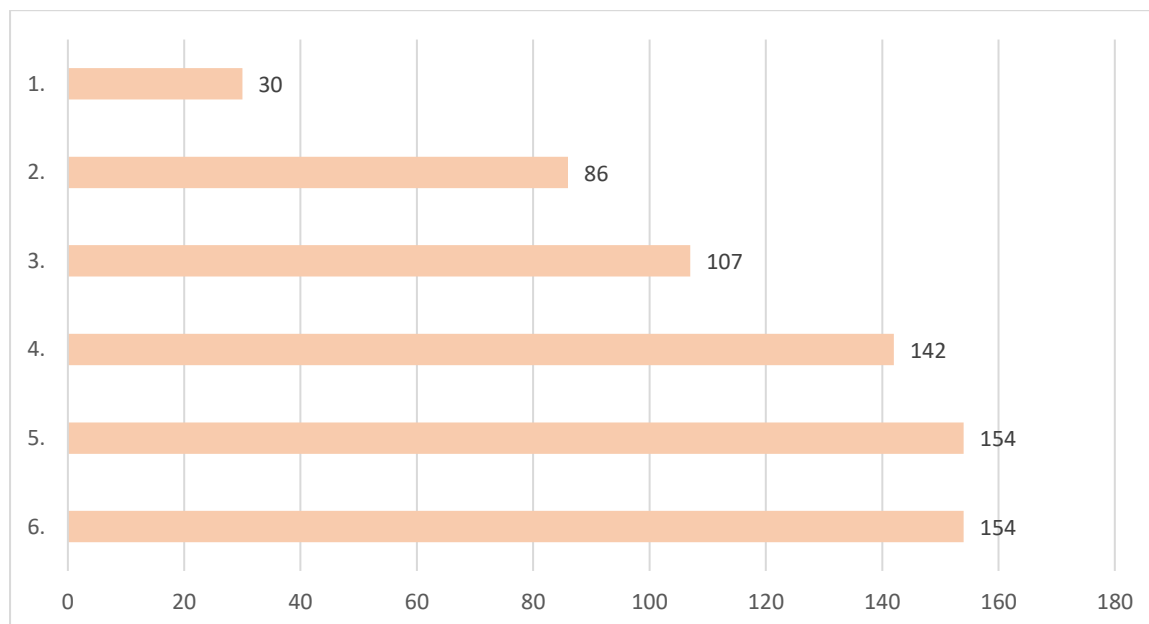
Tablica 7. Pearsonovi i Spearmanovi koeficijenti korelacije između pozitivne i negativne motivacije za roditeljstvo i religioznosti te namjeranog broja djece, učestalosti korištenja kontracepcije i stava prema ženama koje odluče da neće imati djecu

	Pozitivna motivacija za roditeljstvo	Negativna motivacija za roditeljstvo	Religioznost
Željeni broj djece†	,465**	-,463**	,412**
Učestalost korištenja kontracepcije	-,140*	,216**	-,192**
Stav prema odlukama drugih žena da nemaju djecu	-,481**	,338**	-,467**

**p < 0,01; *p < 0,05. Napomena: Kod varijabli označenih s † izračunat je Spearmanov umjesto Pearsonovog koeficijenta korelacije

Studentice su trebale odabrati demografske mjere koje bi ih potaknule da imaju djecu, odnosno više djece od planiranoga. Frekvencije odabira tri najviše i najmanje birane demografske mjere prikazane su na Slici 2.

Slika 2. Prikaz frekvencija odabira demografskih varijabli koje bi potaknule studentice da imaju djecu/više djece

Legenda:

- 1- Oslobođenje od plaćanja komunalnog doprinosa
- 2- Jedinствeni dječji doplatak za svu djecu
- 3- Besplatne izvannastavne (sportske, umjetničke i druge) aktivnosti za djecu
- 4- Subvencioniranje stambenih kredita ili podstanarstva
- 5- Poticanje očeva da se aktivnije uključe u skrb o dojenčadi (javne kampanje, edukacije itd.)
- 6- Da se osigura dovoljan broj ginekologa i pedijatarata za svaku ženu i dijete u RH

5. RASPRAVA

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati ulogu privrženosti i emocionalne inteligencije u predviđanju razina motivacije za roditeljstvo na uzorku hrvatskih studentica te je u tu svrhu proveden korelacijsko istraživanje. Prvi problem istraživanja bio je opisati razine pozitivne i negativne motivacije za roditeljstvo na uzorku hrvatskih studentica. Studentice imaju umjereno izraženu i pozitivnu i negativnu motivaciju za roditeljstvo te su navedene motivacije izražene u jednakoj mjeri. Navedeni rezultati nisu u skladu s rezultatima dobivenim u drugim istraživanjima (Fiskin i Sari, 2021; Varas i Borsa, 2021). Takvi rezultati mogu biti posljedica toga što su u ovom istraživanju uključene samo ženske osobe, a negativna motivacija za roditeljstvo izraženija je kod žena nego kod muškaraca (Mynarska i Rytel, 2020) te dobnih i kulturalnih razlika između uzoraka. Najviši rezultati pozitivne motivacije za roditeljstvo dobiveni su na skalama osobnog ispunjenja, a najniži na skali socioekonomskih aspekata. Navedeni rezultati ukazuju kako su studentice motivirane osobnim ispunjenjem, poput pridavanja značenja životu i stvaranja vlastite obitelji, dok su im socioekonomski aspekti poput društvenog priznanja i ekonomske podrške manje važni. Najizraženiji faktor negativne motivacije su socijalne i ekološke brige koje uključuju strah od izlaganja djeteta devastaciji okoliša i strah od izlaganja djeteta društvenim opasnostima svijeta te ostale opasnosti modernog doba. Taj rezultat upućuje na važnost izučavanja društvenih promjena i multidisciplinarnog pristupa promatranja motivacije za roditeljstvo. Bračni stres najmanje je izraženi faktor negativne motivacije za roditeljstvo a takav rezultat odgovara činjenici da je samo 0,9 % studentica u braku.

Drugi problem u istraživanju odnosio se na povezanosti pozitivne i negativne motivacije za roditeljstvo s psihološkim varijablama uvrštenih u istraživanju.. Pozitivna i negativna motivacija za roditeljstvo najviše su povezane s varijablom religioznosti, a takav rezultat je u skladu s očekivanjima s obzirom da je značajna povezanost dobivena i u drugim istraživanjima (Varas i Borsa, 2021). Korelacije pozitivne motivacije s dimenzijama privrženosti nisu statistički značajne i ti rezultati nisu u skladu s rezultatima iz prijašnjih istraživanja gdje su dobivene statistički značajne povezanosti sa svim dimenzijama privrženosti (Međedović i sur., 2022). Ipak, povezanosti dimenzija privrženosti i negativne motivacije za roditeljstvo statistički su značajne i u skladu s očekivanjima, odnosno dobivena je negativna korelacija s dimenzijama bliskosti i ovisnosti, a pozitivna s dimenzijom anksioznosti. Ukupni rezultat na UEK-45 i sposobnosti uočavanja i razumijevanja emocija statistički značajno su povezane i sa pozitivnom i negativnom motivacijom za roditeljstvo, a izražavanje i imenovanje

emocija i regulacija i upravljanje emocijama značajno su povezane samo s negativnom motivacijom za roditeljstvo. Tako nije bilo potvrđeno očekivanje da će pozitivna i negativna motivacija za roditeljstvo biti povezane sa svim sposobnostima emocionalne inteligencije, ali je bitno naglasiti kako su ta očekivanja postavljena na temelju vrlo malog broja dostupnih istraživanja (Mammadov i Erenel, 2021) koja na neizravan način opisuju odnos između emocionalne inteligencije i roditeljstva u kontekstu motivacije za roditeljstvo. Na temelju navedenih rezultata može se primijetiti kako je negativna motivacija za roditeljstvom povezana s većim brojem varijabli uvrštenih u istraživanje nego pozitivna motivacija. Takvi rezultati mogu biti posljedica toga što je emocionalna inteligencija ključna prilikom suočavanja s teškoćama i izazovima, a skala negativne motivacije korištena u ovom istraživanju stavlja naglasak na moguće probleme i teškoće prilikom odgoja djeteta (Kaur i Junnarkar, 2017).

Treći problem u ovom istraživanju odnosio se na ispitivanje zajedničkog doprinosa privrženosti, emocionalne inteligencije i religioznosti u objašnjavanju pozitivne i negativne motivacije za roditeljstvo. Očekivanja u istraživanju nisu potvrđena i većina odabranih prediktora nisu se pokazali statistički značajnim. Niti jedna dimenzija privrženosti nije se pokazala značajnim prediktorom niti pozitivne niti negativne motivacije za roditeljstvo, odnosno nije niti uključena u model pozitivne motivacije za roditeljstvo s obzirom da nije bilo statistički značajne povezanosti s tom motivacijom. S obzirom da nema veliki broj recentnih istraživanja koja bi objašnjavali odnos između motivacije za roditeljstvo i privrženosti, očekivanja su bila postavljena na temelju istraživanja koja su se bavila srodnim varijablama i ponašanjima, poput seksualnog rizika i stavova (McElwain i sur., 2015). Tako je moguće da dimenzije privrženosti djeluju na razvijanje određenih ponašanja koja bi mogla predvidjeti motivaciju za roditeljstvo. Dimenzije privrženosti na ovom uzorku slične su onima dobivenim u drugim istraživanjima (Adamczyk i Jamila Bookwala, 2013).

Emocionalna inteligencija nije bila značajan prediktor pozitivne i negativne motivacije za roditeljstvo, jednako kao i sposobnosti uočavanja i razumijevanja emocija te izražavanja i imenovanja emocija. Statistički značajan prediktor i pozitivne i negativne motivacije za roditeljstvo je regulacija i upravljanje emocijama. S obzirom da su sposobnosti regulacije i upravljanja emocijama složenije sposobnosti emocionalne inteligencije možemo pretpostaviti kako su najsloženije sposobnosti ključne za predviđanje motivacije za roditeljstvo. S obzirom da se emocionalno inteligentne žene procjenjuju uspješnima u ulozi majke (Mammadov i Erenel, 2021), moguće je da i žene koje još nisu rodile, a imaju izražene sposobnosti regulacije i upravljanjem emocijama, osjećaju veću spremnost za suočavanje s izazovima roditeljstva.

Nadalje, studentice u ovom uzorku imaju umjereno razvijene sposobnosti upravljanja emocijama, dok su ostale sposobnosti i ukupni rezultat blago iznadprosječne što je moglo utjecati na dobivene rezultate.

Religioznost je najbolji prediktor i pozitivne i negativne motivacije za roditeljstvo i takvi rezultati su u skladu s očekivanjima s obzirom na konzistentne korelacije dobivane u istraživanjima (Varas i Borsa, 2021). Religiozni pojedinci navode veću korist od rađanja djeteta od manje religioznih ljudi i manje troškova povezanih s rađanjem djece (Bein i sur., 2015). Religiozne osobe socijalizirane su kako bi prihvatile obiteljske vrijednosti, među kojima se naglašava važnost rađanja djece (Pearce i Davis, 2016). Žene koje prakticiraju religiju, pogotovo katolkinje, rađaju više djece nego žene koje ne pripadaju nekoj religiji (Peri-Rotem, 2016).

Posljednji istraživački problem odnosio se na namjere vezane uz rađanje djece i stav prema odlukama drugih žena da nemaju djecu. Većina žena planira imati djecu i to dvoje djece što je u skladu s ostalim istraživanjima (Sobotka i Beaujouan, 2014). Studentice procjenjuju da je idealna dob za postati majka između 25 i 29 godina što je u skladu s rezultatima dobivenima na drugim uzorcima (Lampic i sur., 2006). Nadalje, određeni dobni raspon odgovara i dobi u kojoj žene u hrvatskoj u prosjeku najčešće i rađaju prvo dijete (DZS, 2023). Potvrđeno je i očekivanje da će studentice koje imaju nižu razinu pozitivne motivacije i višu razinu negativne motivacije češće koristiti kontracepciju. Takvi rezultati u skladu su s prijašnjim istraživanjima (Kuhnt i Trappe, 2014) i Millerovom teorijom (1995) prema kojoj motivacija za roditeljstvo predviđa ponašanja, odnosno korištenje kontracepcije. Većina studentica u ovom istraživanju podržava odluku drugih žena da nemaju djecu što nije u skladu s rezultatima istraživanja Maftai i suradnika (2023) koje govori o tome kako i dalje prevladavaju negativni stavovi prema ženama koje odluče da neće imati djecu. U njihovom istraživanju negativni stavovi bili su izraženiji kod starijih osoba koje imaju djecu tako da je kod njih moglo doći do kognitivne disonance, odnosno snažnijeg zagovaranja odluke koju su i sami donijeli. Nadalje, sudionice u ovom istraživanju su visoko obrazovane što bi moglo biti povezano s razlikama u stavovima. Možemo primijetiti i kako je veća negativna korelacija između pozitivne motivacije za roditeljstvo i pozitivnog stava prema ženama koje nemaju djecu, nego negativna motivacija i stav prema ženama koje se odluče nemati djecu što znači da žene koje vide pozitivne strane roditeljstva daju više podrške takvoj odluci. Negativniji stav prema odlukama drugih žena imaju i religioznije studentice, što se može objasniti time da su religioznije osobe sklonije imati obiteljske vrijednosti (Miller i Pasta, 1995).

Demografske mjere koje je odabralo najviše studentica odnose se na osiguravanje uvjeta za rađanje djece, odnosno na osiguravanje zdravstvene zaštite majke i djeteta i subvencioniranje stambenog kredita ili podstanarstva, što nam govori kako su studentice usmjerene na egzistencijalne probleme. U Republici Hrvatskoj nedostaje veliki broj liječnika primarne zdravstvene zaštite, odnosno 257 obiteljskih liječnika, 110 ginekologa i 90 pedijatara (HLJK, 2023). Nadalje, studentice su odabirale i mjeru poticanja očeva da se aktivnije uključe u skrb o dojenčadi i takvi rezultati mogu biti povezani s tradicionalnijim ulogama u hrvatskom društvu i željom hrvatskih studentica da se takvo stanje promjeni. Istraživanja govore o tome kako jako mali broj očeva brine o djeci dok majka radi, odnosno 90 % očeva u EU ne odlazi na roditeljski dopust (Borg, 2018). Mali broj studentica odabrao je demografske mjere koje se odnose na specifične probleme vezane uz financijske troškove djeteta poput besplatnih izvannastavnih aktivnosti i oslobođenja od plaćanja komunalnog doprinosa što može biti posljedica toga da studentice još nisu upoznate s navedenim troškovima. Manji broj studentica smatra kako bi jedinstveni dječji doplatok potaknuo da imaju djecu, odnosno više djece. Moguće objašnjenje ovakvih odgovora je da su studentice usmjerene na dugotrajne i veće troškove i stjecanja osnovnih uvjeta za rađanje djece.

5.1. Ograničenja i doprinosi istraživanja te implikacije za buduća istraživanja

Jedan od glavnih nedostataka ovog istraživanja odnosi se na uzorak. Uzorak korišten u ovom istraživanju je prigodan i obuhvaća samo studentice koje studiraju u Zagrebu što ograničava generaliziranje rezultata. Većina studentica su društvenog i humanističkog usmjerenja, a studentice tehničkih i prirodnih znanosti premalo su zastupljene u uzorku. Za buduća istraživanja predlaže se bolje obuhvatiti studentice koje studiraju i u drugim gradovima u Hrvatskoj. U istraživanje nisu bile uključene osobe muškog spola, a s obzirom na različitost muških i ženskih uloga u roditeljstvu bilo bi korisno ispitati moguće razlike u promatranim varijablama. Nadalje, istraživanje je provedeno samo na studentskoj populaciji pa bi se trebalo provesti istraživanje koje će uključiti i nestudentsku populaciju.

Na reprezentativnost uzorka moglo je i utjecati to što je istraživanje provedeno internetskim putem preko studentskih grupa pa studentice koje se ne koriste društvenim mrežama nisu imale jednaku priliku sudjelovati u istraživanju. Internetska istraživanja podložna su i drugim ograničenjima, poput niske stope odaziva, odustajanja od istraživanja prije kraja, problema s razumijevanjem uputa i materijala od strane sudionika te nemogućnosti istraživača da kontrolira uvjete u kojima sudionik ispunjava anketu (Maliković, 2015).

Religioznost je u ovom istraživanju mjerena samo s jednom česticom, a s obzirom na njenu prediktivnu važnost u okviru motivacije za roditeljstvo, u budućim istraživanjima se preporuča korištenje mjernih instrumenata koji bi objasnili odnos različitih dimenzija religioznosti i motivacije za roditeljstvo. Ipak, korištenje jedne čestice opravdano je u slučajevima kada mjerimo unutarnju religijsku poziciju (Gorsuch i McFarland, 1972). Skala za ispitivanje motivacije za roditeljstvo korištena u ovom istraživanju dosta je opširna pa se u budućim istraživanjima predlaže korištenje skali s manjim brojem čestica poput *Motivation to have a child scale* (Brenning i sur., 2015). U ovom istraživanju bile su ispitane samo neke namjere za rađanje djece te je u budućim istraživanjima potrebno uključiti i veći broj namjera za rađanje, poput planiranja rađanja djece unutar sljedeće dvije godine. Nadalje, istraživanje je provedeno na uzorku u kojem polovica sudionika (47,4%) nije u vezi tako da, s obzirom da je motivacija za roditeljstvo odluka koja se donosi u paru, osobine ispitivane u ovom istraživanju nisu dovoljne za predviđanje odluka vezanih uz rađanje djece. Kako bi se ispitalo koliko motivacija za roditeljstvo može predvidjeti stvarna ponašanja, može se napraviti longitudinalno istraživanje gdje bi se nakon nekog vremena utvrdio broj rođene djece ili pokušaji začeca. Kako je u istraživanju negativna motivacija bila povezana s više dimenzija privrženosti i sposobnosti emocionalne kompetencije nego pozitivna motivacija, potrebno je razjasniti taj odnos u budućim istraživanjima.

Važnost ovog istraživanja proizlazi iz činjenice da se manji broj istraživanja u Hrvatskoj bavi motivacijom za roditeljstvo pa su ovim istraživanjem ispitane razine motivacije za roditeljstvo kod hrvatskih studentica. Potvrđeno je kako većina studentica želi djecu, odnosno dvoje djece tako da se može pretpostaviti kako je niska stopa fertiliteta posljedica ekonomskih i socijalnih čimbenika. Povezanost emocionalne inteligencije i motivacije za roditeljstvo gotovo pa i nije istraživano, tako da se ovim istraživanjem doprinijelo objašnjenju tog odnosa, odnosno važnosti sposobnosti regulacije i upravljanja emocijama u predviđanju motivacije za roditeljstvo. Rezultati ovog istraživanja mogu biti korisni prilikom donošenja odluka o demografskim mjerama s obzirom da su navedene mjere koje studentice smatraju više važnima.

6. ZAKLJUČAK

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati ulogu privrženosti i emocionalne inteligencije u motivaciji za roditeljstvo na uzorku hrvatskih studentica. Provedenim istraživanjem utvrđeno je kako studentice imaju umjerenu razinu pozitivne i negativne motivacije za roditeljstvo te

kako su navedene motivacije jednako izražene. Pozitivna motivacija za roditeljstvom pozitivno je povezana s religioznošću te je dobivena vrlo niska korelacija s emocionalnom inteligencijom i sposobnosti uočavanja i razumijevanja emocija. Nisu dobivene statistički značajne korelacije s dimenzijama privrženosti. Negativna motivacija za roditeljstvo pozitivno je povezana s dimenzijom anksioznosti, a negativno povezana je s religioznošću, emocionalnom inteligencijom i sposobnostima uočavanja i razumijevanja emocija, izražavanja i imenovanja emocija te regulacijom i upravljanjem emocijama. Značajni prediktori i pozitivne i negativne motivacije za roditeljstvo pokazali su se jedino religioznost i sposobnost regulacije i upravljanja emocijama. Najveći broj studentica želi imati dvoje djece i smatraju kako je idealna dob za rađanje prvog djeteta u rasponu od 25 i 29 godina. Polovica studentica koristi kontracepciju tijekom svakog odnosa, a oko četvrtine ne koristi ju nikad. Većina studentica podržava odluku drugih žena da nemaju djecu. Kada su birale demografske mjere koje bi im promijenile odluku o rađanju djece, najveći broj studentica odabralo je demografske mjere osiguravanja zdravstvene zaštite majke i djeteta, subvencioniranje stambenog kredita ili podstanarstva te mjeru poticanja očeva da se aktivnije uključe u skrb o dojenčadi. Mali broj studentica odabrao je demografske mjere besplatnih izvannastavnih aktivnosti, oslobođenja od plaćanja komunalnog doprinosa te jedinstveni dječji doplatak.

7. LITERATURA

- Adamczyk, K. i Bookwala, J. (2013). Adult attachment and single vs. partnered relationship status in Polish university students. *Psihologijske Teme*, 22(3), 481–500.
- Ainsworth, M. D. (1969). Object Relations, Dependency, and Attachment: A Theoretical Review of the Infant-Mother Relationship. *Child Development*, 40(4), 969–1025.
- Ainsworth, M. D. (1983). Patterns of infant-mother attachment as related to maternal care. *Human development: An interactional perspective*, 35-55.
- Ajzen, I. (2001). Nature and operation of attitudes. *Annual review of psychology*, 52(1), 27-58.
- Ajzen, I. i Klobas, J. (2013). Fertility intentions: An approach based on the theory of planned behavior. *Demographic research*, 29, 203-232. <https://doi.org/10.4054/DemRes.2013.29.8>
- Apostolou, M., Paphiti, C., Neza, E., Damianou, M. i Georgiadou, P. (2019). Mating performance: exploring emotional intelligence, the dark triad, jealousy and attachment effects. *Journal of Relationships Research*, 10, <https://doi.org/10.1017/jrr.2018.22>
- Asgari A, Abbasi Shavazi M i Sadeghi R. (2009). Mothers, daughters and Marriage. *Strateg Stud Women* 11:23-31. https://doi.org/10.4103/jehp.jehp_175_18
- Bartholomew, K. i Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 226-244.
- Baudin, T. (2015). Religion and fertility: The French connection. *Demographic Research*, 32, 397-420. <https://doi.org/10.4054/DemRes.2015.32.13>
- Bein, C., Mynarska, M. i Gauthier, A. H. (2021). Do costs and benefits of children matter for religious people? Perceived consequences of parenthood and fertility intentions in Poland. *Journal of Biosocial Science*, 53(3), 419-435. <https://doi.org/10.1017/S0021932020000280>
- Bretherton, I. (1993). From dialogue to internal working models: The co-construction of self in relationships. In C. A. Nelson (Ed.), *Memory and affect in development* (str. 237–263). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Bernardi, L. i Klärner, A. (2014). Social networks and fertility. *Demographic research*, 30, 641-670. <https://doi.org/10.4054/DemRes.2014.30.22>
- Bloch, L., Haase, C. M. i Levenson, R. W. (2014). Emotion regulation predicts marital satisfaction: More than a wives' tale. *Emotion*, 14(1), 130. <https://doi.org/10.1037/a003427>
- Borg, A. (2018). *Work-life balance: Public hearing: Work-life balance for parents and carers*. Presentation at the European Parliament, Brussels.
- Brenning, K., Soenens, B. i Vansteenkiste, M. (2015). *Whatâs your motivation to be pregnant? Relations between motives for parenthood and womens prenatal functioning*. *Journal of Family Psychology*, 29(5), 755–765. <https://doi.org/10.1037/fam0000110>
- Bowlby, J. (1969) Attachment and loss. Vol 1. Attachment. Basic Books.
- Buljan Flander, G. (2001). *Uloga privrženosti i nekih odrednica ličnosti u zlostavljanju djece: Proširenje Bolwbyjeve teorije*. Doktorska disertacija. Zagreb: Filozofski fakultet.
- Cheng, G., Zhang, D., Sun, Y., Jia, Y. i Ta, N. (2015). Childless adults with higher secure attachment state have stronger parenting motivation. *Personality and Individual Differences*, 87, 39-44. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.07.004>

- Chopik, W. J., Weidmann, R. i Oh, J. (2024). Attachment security and how to get it. *Social and Personality Psychology Compass*, 18(1), e12808. <https://doi.org/10.1111/spc3.12808>
- Collins, N. L. (1996). Working models of attachment: Implications for explanation, emotion, and behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(4), 810–832.
- Conroy-Beam, D., Goetz, C. D. i Buss, D. M. (2015). Why do humans form long-term mateships? An evolutionary game-theoretic model. *Advances in Experimental Social Psychology*, 51, 1–39. <https://doi.org/10.1016/bs.aesp.2014.11.001>
- Državni zavod za statistiku (2023). *Majčin dan*. Pribavljeno 01. 07. 2024. s adrese <https://dzs.gov.hr/press/tematski-clanci/clanci/majcin-dan-1554/1554#:~:text=Prosje%C4%8Dna%20starost%20majki%20pri%20prvom,s%20prosje%C4%8Dno%2022%2C6%20godina>
- Fernández-Berrocal, P. i Extremera, N. (2016). Ability emotional intelligence, depression, and well-being. *Emotion Review*, 8(4), 311–315. <https://doi.org/10.1177/1754073916650494>
- Fiskin, G. i Sari, E. (2021). Evaluation of the relationship between youth attitudes towards marriage and motivation for childbearing. *Children and Youth Services Review*, 121, 105856. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2020.105856>
- Formica, I., Barberis, N., Costa, S., Nucera, J., Falduto, M. L., Maganuco, N. R., Pellerone, M. i Schimmenti, A. (2018). The role of social support and emotional intelligence on negative mood states among couples during pregnancy: An actor-partner interdependence model approach. *Clinical Neuropsychiatry: Journal of Treatment Evaluation*, 15(1), 19–26.
- Freitas, R. i Testa, M. R. (2017). *Fertility desires, intentions and behaviour: A comparative analysis of their consistency* (No. 04/2017). Vienna Institute of Demography Working Papers. <https://doi.org/10.1553/0x003cd010>
- García-Sancho, E., Salguero, J. M. i Fernández-Berrocal, P. (2016). Angry rumination as a mediator of the relationship between ability emotional intelligence and various types of aggression. *Personality and Individual Differences*, 89, 143–147. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.10.007>
- Gorsuch, R. L. i McFarland, S. G. (1972). Single vs. multiple-item scales for measuring religious values. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 11(1), 53–64. <https://doi.org/10.2307/1384298>
- Guedes, M., Pereira, M., Pires, R., Carvalho, P. i Canavarro, M. C. (2015). Childbearing motivations scale: construction of a new measure and its preliminary psychometric properties. *Journal of Child and Family Studies*, 24, 180–194. <https://doi.org/10.1007/s10826-013-9824-0>
- Hazan, C. i Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of personality and social psychology*, 52(3), 511.
- Hoffman LW i Hoffman ML (1973). The value of children to parents. In: Fawcett JT (ed). *Psychological perspectives on population*. New York: Basic Books, 19–76.
- Hrvatska liječnička komora (2023, 1. ožujka). *Alarmantne brojke: Hrvatskoj nedostaje 257 obiteljskih liječnika, 110 ginekologa i 90 pedijataru u PZZ-u* [Priopćenje za medije]. <https://www.hlk.hr/EasyEdit/UserFiles/priop%C4%87enja/2023/priopcenje-studija-hrvatskog-lijecnistva-pzz.pdf>
- Huinink, J., Kohli, M. i Ehrhardt, J. (2015). Explaining fertility: The potential for integrative approaches. *Demographic Research*, 33, 93–112. <https://doi.org/10.4054/DEMRES.2015.33.4>

- Irani, M. i Khadivzadeh, T. (2018). The relationship between childbearing motivations with fertility preferences and actual child number in reproductive-age women in Mashhad, Iran. *Journal of education and health promotion*, 7(1), 175. https://doi.org/10.4103/jehp.jehp_175_18
- Kaur J, Junnarkar M (2017), Emotional Intelligence and Intimacy in Relationships, *International Journal of Indian Psychology*, 4(3), <https://doi.org/18.01.084/20170403>
- Kenely, N. (2019). Emotional Intelligence, Resilience and Wellbeing. *Perspectives on Wellbeing*. https://doi.org/10.1163/9789004394179_003
- Kuhnt, A. K. i Trappe, H. (2013). Easier said than done: Childbearing intentions and their realization in a short-term perspective. *Rostock: Max Planck Institute for Demographic Research (MPIDR working paper WP-2013-018)*, 225-245. <https://doi.org/10.4054/MPIDR-WP-2013-018>
- Kuhnt, A. K. i Trappe, H. (2016). Channels of social influence on the realization of short-term fertility intentions in Germany. *Advances in Life Course Research*, 27, 16-29.
- Kohlmann, A. (2002). *Fertility intentions in a cross-cultural view: The value of children reconsidered* (Working Paper WP 2002-002). Rostock: Max Planck Institute for Demographic Research. <https://doi.org/10.4054/MPIDR-WP-2002-002>
- Komšo, T., Burić, I. i Vidaković, M. (2018). SUBJEKTIVNA DOBROBIT: ULOGA EMOCIONALNE KOMPETENTNOSTI I DIMENZIJA PRIVRŽENOSTI. *Suvremena psihologija*, 21(1), 57-73.
- Lampic, C., Svanberg, A. S., Karlström, P. i Tydén, T. (2006). Fertility awareness, intentions concerning childbearing, and attitudes towards parenthood among female and male academics. *Human reproduction*, 21(2), 558-564. <https://doi.org/10.1093/humrep/dei367>
- Maftai, A., Holman, A. C. i Marchiş, M. (2023). Choosing a life with no children. The role of sexism on the relationship between religiosity and the attitudes toward voluntary childlessness. *Current Psychology*, 42(14), 11486-11496. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-02446-4>
- Maliković, M. (2015). *Internetska istraživanja : Sveučilišni priručnik*. Rijeka: Filozofski fakultet. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:186:903059>.
- Malouff, J.M., Schutte, N.S. i Thorsteinsson, E.B. (2014). Trait Emotional Intelligence and Romantic Relationship Satisfaction: A Meta-Analysis. *The American Journal of Family Therapy*, 42, 53 - 66. <https://doi.org/10.1080/01926187.2012.748549>
- Mammadov, B. i Erenel, A.S. (2021). The Effect of Emotional Intelligence on Maternity Role. *Medical Journal of Western Black Sea*. <https://doi.org/10.29058/mjwbs.825842>
- Mayer, J. D. i Salovey, P. (1997.), Što je emocionalna inteligencija? U P. Salovey i D. J. Sluyter (ur.), *Emocionalni razvoj i emocionalna inteligencija, pedagoške implikacije* (19-54). Educa
- Mayer, J. D., Caruso, D. R. i Salovey, P. (2016). The ability model of emotional intelligence: Principles and updates. *Emotion Review*, 8(4), 290–300. <https://doi.org/10.1177/1754073916639667>
- Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D. (2000). Models of emotional intelligence. In R. J. Sternberg (Ed.), *Handbook of intelligence* (pp. 396–420). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511807947.019>
- McAllister, L. S., Pepper, G. V., Virgo, S. i Coall, D. A. (2016). The evolved psychological mechanisms of fertility motivation: hunting for causation in a sea of correlation. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*, 371(1692), <https://doi.org/10.1098/rstb.2015.0151>
- McElwain, A. D., Kerpelman, J. L. i Pittman, J. F. (2015). The role of romantic attachment security and dating identity exploration in understanding adolescents' sexual attitudes and cumulative sexual risk-taking. *Journal of adolescence*, 39, 70–81. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2014.12.005>

- Mededović, J., Anđelković, A. i Lukić, J. (2022). Fitness costs of insecure romantic attachment: The role of reproductive motivation and long-term mating. *Evolutionary Psychology*, 20(4), <https://doi.org/10.1177/14747049221146433>
- Mills, M. C. i Blossfeld, H. P. (2005). Globalization, uncertainty and the early life course: a theoretical framework. In H. P. Blossfeld, E. Klijzing, M. Mills, i K. Kurz (Ur.), *Globalization, uncertainty and youth in society* (str. 1-24). Routledge.
- Miller, W. B. (1995). Childbearing motivation and its measurement. *Journal of Biosocial Science*, 27(4), 473-487.
- Miller, W. B. (2011). Comparing the TPB and the TDIB framework. *Vienna yearbook of population research*, 9, 19-29. <https://www.jstor.org/stable/41342799>
- Miller, W. B. i Pasta, D. J. (1995). Behavioral intentions: Which ones predict fertility behavior in married couples? *Journal of Applied Social Psychology*, 25(6), 530-555. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.1995.tb01766.x>
- Morgan, S. P. i Bachrach, C. A. (2011). Is the Theory of Planned Behaviour an appropriate model for human fertility?. *Vienna yearbook of population research*, 9, 11-18. <http://www.jstor.org/stable/41342798>
- Mynarska, M. i Rytel, J. (2018). From motives through desires to intentions: Investigating the reproductive choices of childless men and women in Poland. *Journal of biosocial science*, 50(3), 421-433. <https://doi.org/10.1017/S0021932017000190>
- Nascimento, B. S., Little, A. C., Monteiro, R. P., Hanel, P. H. P. i Vione, K. C. (2022). Attachment styles and mate-retention: Exploring the mediating role of relationship satisfaction. *Evolutionary Behavioral Sciences*, 16(4), 362–370. <https://doi.org/10.1037/ebs0000272>
- Nauck, B. (2014). Value of children and the social production of welfare. *Demographic Research*, 30, 1793-1824. <https://doi.org/10.4054/DemRes.2014.30.66>
- Pearce, L. D. i Davis, S. N. (2016). How early life religious exposure relates to the timing of first birth. *Journal of Marriage and Family*, 78(5). <https://doi.org/10.1111/jomf.12364>
- Peri-Rotem N. (2016). Religion and Fertility in Western Europe: Trends Across Cohorts in Britain, France and the Netherlands. *European journal of population = Revue europeenne de demographie*, 32(2), 231–265. <https://doi.org/10.1007/s10680-015-9371-z>
- Petani, R. i Babačić, A. (2010). Motivacija za roditeljstvom kod studenata Sveučilišta u Zadru. *Acta Iadertina*, 7(1), 0-0.
- Petrides, K. V. i Furnham, A. (2001). Trait emotional intelligence: Psychometric investigation with reference to established trait taxonomies. *European Journal of Personality*, 15(6), 425–448. <https://doi.org/10.1002/per.416>
- Polivanova, K. N. (2018). *Modern Parenthood as a Subject of Research*. *Russian Education & Society*, 60(4), 334–347. <https://doi.org/10.1080/10609393.2018.1473695>
- Rabin, A. I. (1965). Motivation for Parenthood. *Journal of Projective Techniques and Personality Assessment*, 29(4), 405–413. <https://doi.org/10.1080/0091651X.1965.10120230>
- Rabin, A. I. i Greene, R. J. (1968). Assessing motivation for parenthood. *The Journal of psychology*, 69(1), 39-46.
- Rivers, S. E., Brackett, M. A., Reyes, M. R., Elbertson, N. A. i Salovey, P. (2019). Conceptualizing emotional intelligence: An exploration of the lay theory framework. *Journal of personality and social psychology*. 116(1), 149-178. <https://doi.org/10.1037/pspp0000159>

- Salovey, P. i Mayer, J. D. (1990). Emotional Intelligence. *Imagination, Cognition, and Personality*, 9, 185-211.
- Sobotka, T. i Beaujouan, E. (2014). Two is best? The persistence of a two-child family ideal in Europe. *Population and Development Review*, 40, 391–419. <https://doi.org/10.1111/j.1728-4457.2014.00691.x>
- Štambuk, M., Milković, M. i Maričić, A. (2019). Motivacija za roditeljstvom kod LGBTIQ osoba u Hrvatskoj: razlozi zašto (ne) biti roditelj. *Revija za sociologiju*, 49 (2), 149-173. <https://doi.org/10.5613/rzs.49.2.2>
- Takšić, V. (2002). Upitnici emocionalne inteligencije (kompetentnosti). U: K. Lacković-Grgin, A. Bautović, V. Čubela, Z. Penezić (Ur.), *Zbirka psihologijskih skala i upitnika*, (str. 27-45), Filozofski fakultetu Zadru.
- Varas, G. V. V. i Borsa, J. C. (2021). Predictor variables of childbearing motivations in Brazilian women and men. *Paidéia (Ribeirão Preto)*, 31, e3112. <https://doi.org/10.1590/1982-4327E3112>
- Veevers, J. E. (1973). Voluntary Childlessness: A Neglected Area of Family Study. *The Family Coordinator*, 22(2), 199–205.
- Vučenović, D. i Hajncl, L. (2018). Efekti dobi na međusobni odnos verbalnih i neverbalnih sposobnosti te emocionalne inteligencije. *Suvremena psihologija*, 21(2), 121-139. <https://doi.org/10.21465/2018-SP-212-01>
- Zaki, N., Ruiz-Ruano García, A. M. i López Puga, J. (2020). Attachment style and prenatal expectations from a Bayesian perspective. *Psicothema*, 32(1), 138–144. <https://doi.org/10.7334/psicothema2019.222>

8. PRILOZI

Prilog 1. Socio-demografski upitnik

Godina rođenja:

Vaša seksualna orijentacija:

- Heteroseksualna
- Homoseksualna
- Biseksualna

Romantični status:

- Slobodna
- U vezi kraćoj od 6 mjeseci
- U vezi duljoj od 6 mjeseci
- U braku

Studijska godina:

- 1. godina preddiplomski
- 2. godina preddiplomski
- 3. godina preddiplomski
- 1. godina diplomski
- 2. godina diplomski/apsolvent

Područje studija:

- prirodne znanosti
- tehničke znanosti
- biomedicina i zdravstvo
- biotehničke znanosti
- društvene znanosti
- humanističke znanosti
- umjetničko područje

Veličina prebivališta (prema broju stanovnika):

- Manje od 150
- Između 150 i 1500
- Između 1500 i 10 000
- Između 10 000 i 150 000
- Između 150 000 i 500 000
- Preko 500 000

U koju kategoriju spada Vaše rodno mjesto?

- Pretežno ruralno područje (selo)
- Pretežno urbano područje (veći grad)
- Prijelazno područje (manji grad ili gradsko predgrađe)

U Gradu Zagrebu:

- Imam prebivalište
- Privremeno boravim tijekom studija

Ukoliko samo privremeno boravite u Gradu Zagrebu, planirate li se u njemu trajno nastaniti po završetku studija?

- Da
- Ne
- Nisam sigurna

Jeste li trenutačno zaposleni?

- Da, puno radno vrijeme
- Da, na pola radnog vremena
- Povremeno
- Ne radim

Kako biste procijenili vlastiti životni standard (napomena: prosječna plaća u RH iznosi oko 1.150 eura)?

- Znatno nižim od prosjeka
- Nešto nižim od prosjeka
- Prosječnim
- Nešto višim od prosjeka
- Znatno višim od prosjeka

Na skali od 1 do 10, kako biste sebe procijenili po pitanju religioznosti?

1- Uopće nisam religiozna

10- Vrlo sam religiozna